

КУЛЬТУРА

штотыднёвая грамадска-палітычная газета

выдаецца з кастрычніка 1991 года

№ 30 (1677)

26 ліпеня 2024 г.

Форум патрыятычных сіл, прысвечаны 30-годдзю інстытута прэзідэнцтва ў Рэспубліцы Беларусь, стаў важнай падзеяй, якая аб'яднала грамадзян, палітычных дзеячаў, грамадскіх актывістаў і экспертаў для абмеркавання ключавых аспектаў развіцця краіны.

Працяг тэмы – стар. 2
Фота БелТА

30 гадоў разам з народамі

На гэтым тыдні Беларусь адзначыла гістарычную дату – 30 гадоў таму быў заснаваны інстытут прэзідэнцтва, які стаў адным з ключавых элементаў палітычнай сістэмы дзяржавы.

Першы Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка афіцыйна ўступіў на пасаду 20 ліпеня 1994 года. “У той дзень пасяджэнне Вярхоўнага Савета адкрылася ў 10 раніцы і сабрала рэкордную колькасць дэпутатаў! — піша “Пул Пер-

шага”. — У Авальнай зале сабралася 318 чалавек (былі і журналісты, і дыпламаты). Адбылася першая Інаўгурацыя Прэзідэнта Беларусі. 30 гадоў Лукашэнка разам з народамі!”

З гэтай нагоды Кіраўніцтва беларускай дзяржавы павіншаваў Прэзідэнт Расіі Уладзімір Пуцін. “З Вашым імем непарыўна звязана ўся навейшая гісторыя Беларусі, азнаменаваная пабудовай сучасных дзяржаўных інстытутаў і значнымі поспехамі ў сацыяльнай і эканамічнай сферах. Беларускія выбар-

шчыкі шэсць разоў запар давяралі Вам вышэйшую дзяржаўную пасаду, што, несумненна, сведчыць аб Вашым вялікім аўтарытэце сярод суайчыннікаў, — гаворыцца ў віншаванні. — Цяжка пераацаніць Ваш асабісты ўклад у развіццё дружалюбных адносін і плённага супрацоўніцтва паміж нашымі краінамі, у станаўленне і ўмацаванне Саюзнай дзяржавы і пашырэнне ўзаемавыгадных інтэграцыйных працэсаў на еўразійскай прасторы”. Расійскі лідар падкрэсліў, што будзе рады прадаўжэнню канструктыўнага, таварыскага дыялогу, цеснай сумеснай работы на карысць братэрскіх народаў Беларусі і Расіі, і жадаў калегу моцнага здароўя, поспехаў у дзяржаўнай дзейнасці.

А 22 ліпеня Аляксандр Лукашэнка павіншаваў калектыв і ветэранаў Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь з 30-годдзем з дня яе ўтварэння. “Гэты важны орган дзяржаўнага кіравання ствараўся ў няпростым 1994 годзе як палітычны штаб, які забяспечвае поўнамаштабную рэалізацыю паўнамоцтваў Прэзідэнта і кантроль за выкананнем яго рашэнняў, — гаворыцца ў віншаванні. — Гэты станаўлення незалежнай і моцнай Беларусі сталі для Адміністрацыі Прэзідэнта часам фарміравання самых высо-

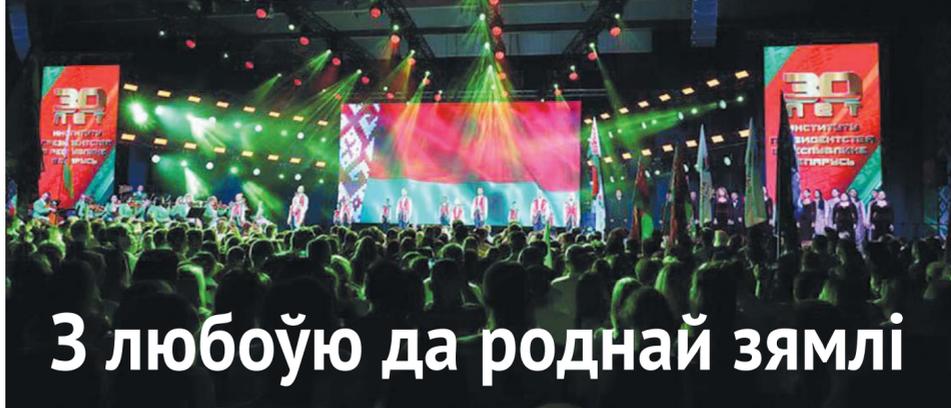
кіх кампетэнтных і заслужанага аўтарытэту, загартавалі і выхавалі ў яе сценах сотні вопытных і паспяхоўных кіраўнікоў”. Беларускі лідар заўважыў, што і цяпер перавада калектывам Адміністрацыі Прэзідэнта стаяць усё тэж ключавыя задачы: кардынальнае пераацэннае ідэалагічнае, суправаджэнне розных дзяржаўных праграм, экспертыза і дапрацоўка нацыянальных праектаў у сацыяльнай, эканамічнай, унутранай і знешняй палітыцы, фарміраванне кадравыга рэзерву Кіраўніцтва дзяржавы, забяспечэнне зладжанай работы органаў дзяржаўнага кіравання і ўсёй вертыкалі ўлады. “Прыемна, што пры гэтай маштабнай шматзадачнасці вы не забываеце аб галоўным — простых людзях, — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка. — Амаль 30 тысяч нашых грамадзян штогод звяртаюцца ў Адміністрацыю Прэзідэнта і знаходзяць тут дапамогу ў вырашэнні сваіх жыццёвых праблем”. Кіраўнік дзяржавы выказаў упэўненасць, што і ў далейшым высокапрафесійны і дружны калектыв Адміністрацыі Прэзідэнта будзе трымаць руку на пульсе часу і грамадства і зробіць усё для дабрабыту і стабільнасці людзей Беларусі.

На нарадзе

Чарговая апаратная нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатоля Маркевіча з начальнікамі ўпраўленняў і аддзелаў міністэрства адбылася 23 ліпеня. Дзякуючы сродкам відэасувязі ўдзел у нарадзе прынялі таксама начальнікі ўпраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў.

На пасяджэнні разглядаліся пытанні выканання даручэння Прэзідэнта па камплектаванні бібліятэчных фондаў за першае паўгоддзе 2024 года, ход ліквідацыі наступстваў навалніцы ў Брэсцкай, Гомельскай і Магілёўскай абласцях, вынікі дамоўленасцей аб правядзенні работ па рэканструкцыі будынка палацава-паркавага комплексу ў Свяцку Гродзенскага раёна і перспектывы будаўніцтва інтэрната Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, а таксама рэстаўрацыйных работ у палацава-паркавым комплексе Булгакаў у Жыліцка-Кіраўскага раёна і Бабруйскай крэпасці.

З любоўю да роднай зямлі

Форум патрыятычных сіл, прысвечаны 30-годдзю інстытута прэзідэнцтва ў Рэспубліцы Беларусь, аб’яднаў краіну: 20 ліпеня ў сталічным Палацы спорту сабралася каля васьмі тысяч чалавек — прадстаўнікоў розных слаёў грамадства.

Форум стаў месцам для абмеркавання і аналізу ролі прэзідэнцтва ў гісторыі і сучаснасці Беларусі. Відомыя эксперты, лідары і актывісты палітычных партый і грамадскіх аб’яднанняў абмеркавалі ўклад інстытута прэзідэнцтва ва ўмацаванне дзяржаўнасці, стабільнасці і развіццё краіны за мінулыя дзесяцігоддзі. Асабліва ўвага была нададзена ролі ў фар-

міраванні нацыянальнай ідэнтычнасці, патрыятызму, грамадзянскай адказнасці і павагі да гісторыі і традыцый сваёй Радзімы. Федэрацыя прафсаюзаў Беларусі, “Белая Русь”, камуністы і ліберал-дэмакраты, Беларускі саюз жанчын, Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі, Рэспубліканская партыя працы і справядлівасці... У кожнага спікера свой пункт гледжання і актыўная грамадзянская пазіцыя, але ўсіх аб’ядноўвае любоў да роднай зямлі. Таму падчас форуму лейтматывам гучала: з выбару ў 1994-м моцнага лідара, дальнабачнага палітыка, гатовыга ўзяць на сябе адказнасць за лёсы мільёнаў людзей, пачалася гісторыя станаўлення суверэннай і незалежнай

Беларусі. Выступоўчы падкрэслівалі, што дзякуючы вялікім рашэнням Аляксандра Лукашэнка менавіта чалавек, яго гонар і годнасць сталі галоўнымі каштоўнасцямі суверэннай дзяржавы, якая набыла аўтарытэт на міжнароднай арэне. Для беларусаў Аляксандр Лукашэнка не проста прэзідэнт і аўтарытэтны лідар, але і чалавек, які шчыра любіць сваю краіну і народ. Яго ёмісты выказванні сталі настолькі папулярныя, што ператварыліся ў крылатыя фразы і падчас форуму гучалі са сілы. Цытаты Кіраўніка дзяржавы, прамовы лідараў меркаванняў, спевы айчынных артыстаў закрэпілі сэрцы патрыётаў і прымусілі біцца ва ўнісон.

Шумі, партызанская дуброва!

Эстафету акцыі “Партызанскі дуб”, якую Рэдакцыяна-выдавецкая ўстанова “Культура і мастацтва” прымеркавала да 80-годдзя вызвалення Беларусі, пераняў Гомельскі абласны музей ваеннай славы – 25 ліпеня на сімвалічнай алеі Беларускага дзяржаўнага музея народнай архітэктуры і побыту з’явілася новае дрэўца.

Ва ўрачыстай цырымоніі пасадкі “Партызанскага дуба” паўдзельнічалі дырэктар Гомельскага абласнога музея ваеннай славы Артур Карчэўскі і загадчык навукова-асветнага аддзела Вікторыя Заяц.

Маладое дрэўца прывезлі з вайскова-гістарычнага мемарыяльнага комплексу “Партызанская крынічка”, з месца базавання партызанскага атрада “Бальшавік” — першага на Гомельшчыне, створанага 17 жніўня 1941 года. Яго ядро складалі прадстаўнікі партыйна-савецкага актыву горада. Камандзір І.С. Федасенка да вайны ўзначальваў Гомельскі аўтарамонтны завод, камісар С.Ф. Антонаў быў сакратаром мясцовага гаркама КПБ.

Пасля вайны “Партызанская крынічка” штогод збірае людзей на традыцыйныя сустрэчы пака-

ленняў. Прыходзілі былыя партызаны, падпольшчыкі, франтавікі, а таксама школьнікі, прадстаўнікі маладзёжных арганізацый. Цяпер гэта філіял Гомельскага абласнога музея ваеннай славы. Побач з мемарыяльнай сталой — рэканструкцыя партызанскага лагера з зямлянкамі: штабной, медыцынскай, зброевай, прадуктовай, — ды жытлом для асабістага складу. Тут жа прастора з навесам, дзе можна адпачыць і падслкавацца салдацкай кашай. Абсталявана і пляцоўка для правядзення ваенна-гістарычных рэканструкцый.

Мемарыяльная частка дапоўнена найменнямі партызанскіх брыгад Гомельскай вобласці, спісам іх удзельнікаў — Герояў Савецкага Саюза. Вікторыя Заяц адзначыла, што “Партызанская крынічка” стала не толькі месцам пакланення подзвігу, але і цэнтрам ваенна-патрыятычнага выхавання. Комплекс музейфікаваны, у зямлянках разгорнута экспазіцыя, праводзяцца

экскурсіі з апаведанімі аб баявых дзеяннях партызанскіх фарміраванняў Гомельшчыны. Прымаючы гэтай жа нагодзе, дырэктар Беларускага дзяржаўнага музея народнай архітэктуры і побыту Эдуард Багдановіч заўважыў, што неўзабаве на тэрыторыі скансэна з’явіцца вялікая памятная “Партызанская алея” — зашапаціць лістотай маладыя дубкі з розных партызанскіх зон Беларусі. Праз ініцыятыву РВУ “Культура і мастацтва” іх будучы прывозіць і высаджваць прадстаўнікі розных устаноў краіны.

Запрашаем і вас далучыцца да акцыі — зрабіць свой унёсак ва ўшанаванне памяці пра подзвіг беларускага народа ў Вялікай Айчыннай вайне.

Першыя дзіцячыя

Першыя дзіцячыя Дэльфійскія гульні пройдуць у сталіцы Кыргызстана з 30 верасня па 5 кастрычніка.

Пытанне аб удзеле ў міжнародным спаборніцтве былі разгледжаныя падчас апаратнай нарады міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатоля Маркевіча з начальнікамі ўпраўленняў і аддзелаў

міністэрства, якая адбылася 23 ліпеня.

У Першых дзіцячых Дэльфійскіх гульнях, якія мусяць адбыцца ў Бішкеку, возьмуць удзел дзеці ўзростам ад 7 да 17 гадоў. Конкурс ладзіцца па 11 намінацый, такіх як фартэпіяна, скрыпка, класічная гітара, выяўленчае мастацтва, эстрадны спеў, народны танец, сольны спеў, дызэйнт, народныя інстру-

менты, мастацкія рамёствы і песня на мове жэстаў.

Рэгіёнам прапанавана вылучаць удзельнікаў у кожнай намінацыі, з ліку якіх у выніку адборачных тураў будзе сфарміраваная дэлегацыя ад нашай краіны, што належным чынам здолее прадставіць беларускую культуру на міжнароднай арэне.

Музейная скарбніца краіны

Плошча фондасховішчаў музеяў рэспубліканскага падпарадкавання мусяць вырасці да 20 тысяч м².

Планы будаўніцтва дэпазітарыя былі агучныя падчас апаратнай нарады, якая прайшла пад кіраўніцтвам міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатоля Маркевіча 16 ліпеня.

Як паведаміў намеснік начальніка ўпраўлення культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры

Дзмітрый Слесарчык, плошча фондасховішча мусяць склаці не менш за 20 тысяч квадратных метраў. Мяркуюцца, што будынак дэпазітарыя можа быць узведзены ў раёне сталічнай вуліцы Ціміразева. Тут маглі б размесціцца фонды Нацыянальнага гістарычнага музея, Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры, Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы і Дзяржаў-

нага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа. Будынак мае быць забяспечаны адмысловым абсталяваннем для належнага захоўвання музейных прадметаў, такім як пажарная сігналізацыя і сістэмы клімат-кантролю, а таксама іншымі неабходнымі. З улікам будучага росту колькасці прадметаў музейнага фонду мяркуюцца, што плошча фондасховішчаў музеяў рэспубліканскага падпарадкавання мусяць вырасці.

Па старонках календара

■ 27 ліпеня з’явілася на свет Алена Андрэеўна Гайдуліс (1943—2009) — актрыса, заслужаная артыстка БССР, уладальніца медала Францыска Скарыны. У 1973—1975 і 1983—2009 гадах працавала ў Гродзенскім абласным драматычным тэатры, у 1978—1983 — у Магілёўскім.

■ 27 ліпеня 1943 года нарадзіўся Дзмітрый Максімавіч Мохав — архітэктар, мастак-сцэнограф. Аўтар праектаў інтэр’ераў грамадскіх і вытворчых будынкаў, рэстаўрацыі Слуцкай брамы ў Насвіжы, вялікай залы Жыліцкага палаца і інш. Мастак-пастаноўшчык фільмаў “Горад майстроў”, “Альпійская балада”, “Хрыстос прызмліўся ў Гародні”, “Я, Францыск Скарына...”. Аформіў больш за 200 спектакляў у музычных і драматычных тэатрах Беларусі, Расіі, краін Балтыі, Сярэдняй Азіі і Каўказа.

■ 29 ліпеня з’явіўся на свет Венямін Антонавіч Буркевіч (1937—1983) — цымбаліст, заслужаны артыст БССР. З 1952-га артыст, з 1957-га саліст, з 1960-га канцэртмайстар Дзяржаўнага народнага аркестра БССР, з 1974 года — саліст Беларускай філармоніі.

■ 30 ліпеня нарадзілася Ларыса Мікалаеўна Федчанка (1925—1996) — актрыса, заслужаная артыстка БССР. З 1949 года працавала ў Гродзенскім абласным драматычным тэатры. З 1953-га — у Тэатры драмы і камедыі пры Белдзяржэстрадзе, у Бабруйскай вандруючым тэатры. З 1970 года ў Магілёўскім абласным тэатры драмы і камедыі імя В. Дуніна-Марцінкевіча.

■ 30 ліпеня з’явіўся на свет Іван Пятровіч Фурман (1889—1934) — мастацтвазнавец і краязнавец. Скончыў Віцебскае мастацкае вучылішча, затым Віцебскае аддзяленне Маскоўскага археалагічнага інстытута. Член Камісіі па ахове помнікаў гісторыі і культуры Віцебскага акруговага таварыства краязнаўства. З 1931 года супрацоўнік Віцебскага краязнаўчага музея.

■ 30 ліпеня 1960 года дзень нараджэння Алега Іванавіча Карповіча — мастака-графіка. Займаецца скульптурай і плакатам, партрэтам, сяброўскім шаржам і карыкатурай.

■ 1 жніўня з’явіўся на свет Сцяпан Фёдаравіч Хацкевіч (1910—1979) — акцёр, заслужаны артыст БССР. Скончыў драматычную студыю пры Наркамце асветы БССР, працаваў у БДТ-2. З 1937 года ў БДТ-1.

Аплошны хвіліны перад лёсавызначальным іспытам

3 мараю пра студэнцкі білет

Спаборніцтва за месца ў вядучай творчай ВНУ

Працягваецца ўступная кампанія ў вышэйшыя навучальныя ўстановы. Таленавітая моладзь з усёй краіны штурмуе Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў. Каб трапіць на большасць спецыяльнасцей у гэтую ўстанову, акрамя цэнтралізаванага экзамену неабходна здаць унутраны творчы іспыт. На выпрабаваннях пабывалі і карэспандэнты “К”.

Сюды паступаюць ці не самыя матываваныя маладзёны. Спецыфіка ўніверсітэта такая, што трапіць на навучанне без творчага бэкграўнду і пачатковай прафесійнай падрыхтоўкі лічы немагчыма. Таму ледзь не кожны абітурыент тут ужо мае важнае партфоліа і немалы досвед у мастацтве, хаця б у самадзейнасці.

НЕ СПЫНЯЦЦА НА ДАСЯГНУТЫМ

Ля стэнда з інфармацыяй ад прыёмнай камісіі сустракаем брэсчанку Настасцю Гаршэніну. Яна імкнецца паступіць на спецыяльнасць “Харэаграфічнае мастацтва” з прафілізацыяй па народным танцы. Дзяўчына прызнаецца, што да творчасці яе душа ляжыць з маленства. Азы спасцігала ў дзіцячай харэаграфічнай школе мастацтваў імя Пагодзіна ў родным горадзе, шмат выступала з ансамблем “Берасцяначка”. З такой базай юная артыстка пачуваецца ўпэўнена, аднак перад экзаменамі ўсё ж пайшла на падрыхтоўчыя курсы БДУКМ, каб на іспытах паказаць сябе ў найлепшай форме. З выбарам альма-матар марудзіць не давялося. Многія мараш пра Універсітэт культуры і мастацтваў праз багатыя магчымасці для самаразвіцця.

Настасі падткаваюць абітурыенты спецыяльнасці “Рэжысура прадстаўленняў і свят” Леанід Несцяровіч і Павел Горскі. Абодва мяркуюць трапіць у групу будучых пастаноўшчыкаў сучасных

вядовішчаў. Хлопцы ўпэўненыя: усе неабходныя кампетэнцыі можна атрымаць у БДУКМ.

Такой жа думкі трымаецца Сафія Мацэвіла з Нясвіжа. Як і многія прэтэндэнты на студэнцкі білет, на творчую сям’ю яна ступіла з ранняга дзяцінства. Упершыню на сцэну выйшла ў тры гады. У школе мастацтваў прайшла навучанне адрозна ад двух кірункаў — харэаграфія і цымбалы. Выпускніца Мінскага дзяржаўнага каледжа мастацтваў ужо атрымала неаблагодную базу па народным танцы, аднак на здабытым вырашыла не спыняцца. З запалам Сафія расказвае, што марыць захоўваць і развіваць беларускую народную харэаграфію: традыцыі нельга забываць.

ПАСТУПАЮЦЬ НАЙЛЕПШЫЯ

Завітаем у аўдыторыю, дзе іспыт па акцёрскім майстэрстве здаюць абітурыенты спецыяльнасці “Рэжысура прадстаўленняў і свят”. Сёння ў гэтай галіне рыхтуюць адмыслоўцаў найвышэйшай кваліфікацыі выключна ў БДУКМ. Таму нядзіўна, што за студэнцкія месцы разгарнулася сур’ёзная барацьба. Індывідуальны творчы здольнасці прэтэндэнтаў ацэньвае прадстаўнічая камісія. Эксперты звяртаюць увагу не толькі на выканальніцкае майстэрства, але і на артыстычную смеласць, назірлівасць, тэмпераментнасць, пластычнасць.

Першай у аўдыторыю заходзіць барысаўчанка Таццяна Сышкі. Дзяўчына адрозна ўражае прысутных эфектным вобразам. Яна ўпэўнена трымаецца перад камісіяй, не выдае хвалявання. За плячыма абітурыенткі багаты сцэнічны досвед, навучанне эстраднаму вакалу ў Мінскім дзяржаўным каледжы мастацтваў. У партфоліа — безліч дыпламаў з прэстыжных конкурсаў. Не без гонару Таццяна пералічвае дасягненні: прадстаўляла Беларусь на Дэльфійскіх гульнях, удзельнічала ў фестывалі “Беларусь — мая песня” ў Палацы Рэспублікі, здымалася ў тэлепраектах. Цяпер час спраўдзіць артыстызм. Урываць з прозы, верш, байка, пе-

сеннае папурны, усходні танец, эшод... Амаль бездакорна. Камісія адзінагалосна ставіць дзвяткі.

Па дарозе ў наступную аўдыторыю абмяркоўваем уражанні з рэктарам. Наталія Карчэўская пацвярджае: “Да нас паступаюць найлепшыя. Сярод абітурыентаў нямаю пераможцаў рэспубліканскіх і міжнародных конкурсаў”. Дарэчы, трыумфатары шэрагу аўтарытэтных спаборніцтваў маюць права на залічэнне ва ўніверсітэт без уступных іспытаў.

ПАТРАБАВАЛЬНА І СПАГАДЛІВА

Насуперак распаўсюджанаму ўяўленню, экспертныя камісіі ў творчай ВНУ зусім не зубастыя. Патрабавальныя — праўда. Аніводная недакладная нота ці няўдалае па не застануцца незаўважанымі. Аднак выклалчыкі зацікаўленыя найлепшым чынам раскрыць патэнцыял кожнага выступоўцы. Таму гучаць не толькі заўвагі. Куды болей карысных парад, тлумачэнняў. Нярэдка можна пачуць захопленыя каментарыі выкладчыкаў аб перавагах абітурыентаў. І кожнага ў класе сустракаюць сардэчна, з усмешкай.

На вучэбныя падмосткі выходзіць чарговая прэтэндэнтка на месца ў групе рэжысёраў тэатральных праектаў. Відавочна хвалюецца. Дацэнт Канстанцін Міхаленка падрабязна апытвае дзяўчыну, а заадно супакойвае, не шкадуючы жартаў. Нямушанасць і добразычлівасць камісіі дапамагае абітурыентцы крышку разнаволіцца. Цяпер бабруйчанка Лізавета Манько ўпэўнена выконвае маналог Паўлінкі ды байку “Лебядзіная песня”, спявае “Па-над бэльым пухам вішняў” ды танцуе “Крыжачок” з хіп-хопам. Вынік — дзясятка па акцёрскім майстэрстве. Наперадзе чакае іспыт па рэжысуры.

Ужо заўтра БДУКМ завершыць залічэнне абітурыентаў, што будуць навуцаца за кошт бюджэтных сродкаў. Для прэтэндэнтаў на платныя месцы хвалюючы час прадоўжыцца па 3 жніўня.

Даніл ШЭЙКА
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

Падчас іспыту на акцёрскім майстэрстве

Шматграннасць характара

Студэнтка Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Настася Некрашэвіч з дзяцінства выяўляла сябе рознабаковай асобай: актыўна займалася спортам і брала ўрокі фартэпіяна. І цяпер дваццацігадовая ўраджэнка Гомеля развіваецца адрозна ў некалькіх кірунках. Яна заваёўвае ганаровыя месцы на музычных спаборніцтвах і конкурсах прыгажосці. Дзякуючы працавітасці дзяўчына адзначана прэміяй спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі.

ПЕРШЫ СОЛЬНЫ КАНЦЭРТ

Настася даволі рана зразумела, што хоча навучыцца іграць на фартэпіяна. Гэты інструмент яна лічыць унікальным. У шэсць гадоў бацькі адвядлі дачку на праслухоўванне ў музычную школу — і з той пары наша геранія не спыняе развіцця ў гэтым кірунку. Пра Гомельскі дзяржаўны каледж мастацтваў імя Н.Ф. Сакалоўскага яна ўспамінае з асаблівай цеплынёй. Менавіта там выканаўцы пачасціла даць першы сольны канцэрт.

— За чатыры гады мы з навучэнцамі і выкладчыкамі сталі сапраўднай вялікай сям’ёй! У нас была магчымасць пераймаць майстэрства ў найлепшых настаўнікаў і раскрыць свой патэнцыял. Падчас вучобы я выступала з сімфанічным аркестрам Нацыянальнай дзяржаўнай тэлерадыёкампаніі пад кіраўніцтвам Аляксандра Высоцкага, сімфанічным аркестрам Маладзечанскага дзяржаўнага музычнага каледжа імя М.К. Агінскага пад кіраўніцтвам Рыгора Сарокі. Таксама стала лаўрэатам рэспубліканскіх і міжнародных конкурсаў, двойчы атрымала папярэдняе Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, а ў 2023-м была ўдасцюена прэміяй спецыяльнага фонду Прэзідэнта па падтрымцы таленавітай моладзі, — расказвае Настася. — Бяспрэчна, усе ўзнагароды атрымалася заваяваць дзякуючы прафесіяналізму і мэтанакіраванасці майго педагога — Наталі Стацэнка, якая стала для мяне сапраўднай музычнай мамай.

ДАКАЗАЦЬ САБЕ

Пэралік узнагарод дзяўчыны надзвычай доўгі: дыплом XV Маладзёжных Дэльфійскіх гульняў дзяржаў — удзельніца СНД, Гран-пры VII Рэспубліканскага конкурсу піяністаў імя У.У. Алоўнікава, дыплومی I ступені VII Міжнароднага конкурсу выканальніцкай і педагогічнай творчасці “Глорыя-Арт” і III ступені Міжнароднага конкурсу выканаўцаў духоўнай музыкі “Рэ-Ліга”. Асабліва ў партфоліа Настасі — першы прыз XII Рэспубліканскага творчага радыёконкурсу “Маладыя таленты Беларусі”.

— Раней я ўдзельнічала ў гэтым спаборніцтве, але высокіх узнагарод не заваёўвала. Для мяне гэта быў выклік. Хацелася самой сабе даказаць, што магу стаць пераможцай. І калі атрымала дыплом I ступені, была шчасліва, што мэта ажыццявілася, — расказвае дзяўчына. Па яе словах, перад кожным выступленнем адчуваецца манраж, аднак творчы працэс заўсёды ў рэшце рэшт прыносіць асалоду. Выходзячы на сцэну, важна сабрацца з думкамі і паказаць выдатны вынік. І ў Настасі заўжды атрымліваецца прэзентаваць сябе на ўсе сто. Дарэчы, рэпертуар піяністкі насычаны. І з кожным годам спіс твораў паяўняецца. Наша геранія выконвае розную музыку, пачынаючы ад кампазіцый эпохі барока да сучасных.

— Вырашыла паўдзельнічаць у такім маштабным мерапрыемстве, як “Каралева Студэнцтва Беларусі”. Не магу сказаць, што гэта лёгка. Але ж знаходзіла сілы і працягвала працаваць. Адною з галоўных забядаў было годна прадставіць сваю ўстанову адукацыі, і ў выніку ўдалося атрымаць званне Першай Віцэ-Каралевы. Кожная карона для мяне неверагодна каштоўная. Падобныя праекты дапамагаюць у фарміраванні характару, а яшчэ дораць магчымасць пазнаёміцца з прафесіяналамі: найлепшымі арганізатарамі, харэографамі, гукарэжысёрамі. Гэта шанец здабыць новыя знаёмствы па ўсёй рэспубліцы. Да таго ж выдатная стартовае пляцоўка для асваення новага амплуа.

НАТХНЯЛЬНІКІ — БАЦЬКІ

У планах нашай герані развіццё не толькі як піяністкі, але і як педагога. Яшчэ Настася плануе правесці свае сілы на Маладзёжных Дэльфійскіх гульнях дзяржаў — удзельніца СНД.

— Чалавек, які займаецца музыкой, ужо думае іначай,

чыя іншыя. Інструментальнасць выканальніцтва — гэта ўнікальная магчымасць для развіцця левага і правага паўшар’яў мозга адначасова. Урокі фартэпіяна паліпшаюць дробную матарыку, памяць, канцэнтраванасць, — падкрэслівае дзяўчына.

Сваімі натхняльнікамі Настася называе сям’ю, бацькоў. Гэта людзі, якія падтрымліваюць нават у самых неймаверных творчых момантах. Тым, хто толькі думае пра выбар прафесіі, маладая артыстка жадае:

— Абірайце шлях самі. Хай ён будзе цяжкім і непрадказальным, але поспех таго варты! Я перакананая, што ў наш час нельга зашыкавацца толькі на адным кірунку. Вельмі важна быць рознабаковым чалавекам. І няхай у кожнага з нас заўсёды будзе падтрымка блізкіх.

Настася ЮРКЕВІЧ
Фота з архіва герані

КОЖНАЯ КАРОНА КАШТОЎНАЯ

Наступнай прыступкай творчага станаўлення Настасі Некрашэвіч стала Беларускае дзяржаўнае акадэмія музыкі. Студэнтка перайшла ўжо на другі курс. Акрамя высокіх вынікаў у музычнай сферы, дзяўчына вывіла сябе і ў конкурсах прыгажосці. Прыкладам, заваявала ганаровы тытул “Міс Акадэмія музыкі — 2024”. На дасягнутым не спынілася.

Ідзе падпіска

Газета “Культура”

Індывідуальны 63875	Ведамасны 638752
1 мес. — 15,43 руб.	1 мес. — 25,04 руб.

Льготны (для крэдытных асоб, якія аформілі падпіску на адрас сваіх супрацоўнікаў і пенсіянераў)
63879
1 мес. — 17,38 руб.

Часопіс “Мастацтва”

Індывідуальны 74958	Ведамасны 749582
1 мес. — 20,84 руб.	1 мес. — 40,84 руб.

Льготны (для крэдытных асоб, якія аформілі падпіску на адрас сваіх супрацоўнікаў і пенсіянераў)
74986
1 мес. — 22,97 руб.

Газета “Культура” + часопіс “Мастацтва” (камплэкт)

Індывідуальны 63874	Ведамасны 638742
1 мес. — 35,02 руб.	1 мес. — 59,76 руб.

Памяць як трава, што зноў прарастае

28 ліпеня 1944-га войскі 1-га Беларускага фронту штурмам узалі Брэст і выбілі часці СС з мястэчка Высокае. Так 80 гадоў таму завяршылася вызваленне цяперашняй тэрыторыі Беларусі. Гэтая падзея вызначыла лёс і далейшае жыццё нашай нацыі. І ці ж выпадае здзіўляцца, што на доўгія гады вайна стала адной з галоўных тэм для беларускага мастацтва? На гэтую тэму сказана ўжо шмат — і гаворыцца сёння. Ды выстава “Зямля крывавіць гісторыяй”, падрыхтаваная Нацыянальным цэнтрам сучаснага мастацтва Рэспублікі Беларусь, вылучаецца сярод многіх іншых, прымеркаваных да памятнай даты.

У эксплікацыі адзначана, што выстава планавалася як “прастора для даследавання і пошуку адказаў на пытанні: як мы сёння ўспрымаем і рэагуем на падзеі Вялікай Айчыннай вайны? Як яны счэтваюцца сучасным чалавекам? Як каштоўнасць Перамогі захоўваецца ў гістарычнай памяці нашых сучаснікаў? Што будзе з памяццю аб трагедыі Вялікай Айчыннай вайны, калі не застанецца ніводнага жывога сведкі тых падзей?”

АВ ОВО — З САМАГА ПАЧАТКУ

У савецкім мастацтве жахі вайны было прынята адлюстроўваць у метафарычным спосаб. Прычым метафары і алегорыі з году ў год становіліся ўсё больш складанымі ды вынаходлівымі. Аднак куратары выставы ў НЦСМ вырашылі пачаць спачатку, аб ово. Лівіную долю экспазіцыі складаюць не мастацкія творы, а дакументальныя здымкі ды іншыя крыніцы.

Такое памкненне “абнуліць” досвед выяўлення ваенных падзей цалкам вытлумачальнае. Раней — у часы, калі на тварах ветэранаў толькі з’яўляліся першыя зморшчыны, — любі расповед пра вайну абуджаў памяць рэцыпіента (ды не гістарычную, а менавіта асабістую). Цяпер жа, калі прамінулі гады і пакаленні,

той струмень памяці ўжо не настолькі магутны. Таму задача нагадаць (іі адкрыць) сучаснаму глядачу сутнасць падзей здаецца больш важнай, ніж стварэнне іх новых, нестандартных, аўтарскіх інтэрпрэтацый.

Выстава сведчыць: архіўныя дакументы валодаюць надзвычайнай пераканаўчасцю. Асабліва калі экспазіцыя стварае належны “інтэрфейс” для іх успрымання і асэнсавання. У той самы час да крыніц дакументальных дапасавання эмацыйныя рэфлексіі сучасных мастакоў на тэму вайны (зразумела, вельмі метафарычныя, часам абстрактныя — і гэтым арыгінальна ды цікавыя). Яны дапаўняюць цэльнае і добра артыкуляванае ў экспазіцыйнай прасторы вызванне.

ПОГЛЯД ЭНТАМОЛАГА НА НАСЯКОМАЕ

Многія з прадстаўленых архіўных фота (большасць — з Беларускага дзяржаўнага архіва кінафотонада-дэмантаў у Дзяржынскім архіве, дзе гэтае рэспублікаўнае ўпершыню, але можна сустрэць і сапраўдныя эксклюзіўны. Найперш гэта серыя здымкаў, зробленых у акупаваным Мінску нямецкімі афіцэрамі (захаваўшы нават іх прозвішчы: Ліпке і Рык). Змешчаныя яны ў самым пачатку экспазіцыі.

Здымкі даволі прафесійныя, ды куды большую цікавасць уяўляюць не самі выявы, а менавіта аўтарскія каментарыі. Досыць фрывольныя подпісы воляй куратараў выставы выдрукаваныя гатычным шрыфтам, які асабліва любіла прапаганда Трэцяга Рэйху. Напрыклад: “Двор кал-гасніка. Неразбрыха і беспарадак”. Або: “Фасад опернага тэатра. Выразна праглядаецца танны спосаб будаўніцтва”. І такія зневажальныя рэмаркі — літаральна пад кожным фота. Што ж, прадстаўнікі вышэйшай расы прыйшлі ў стан варвараў...

— Для мяне было важна зразумець пазіцыю акупантаў, адчуць той пункт гледжання, з якога нацысты ўспрымалі нас, беларусаў, — кажа адна з куратараў праекта Дзіна Даниловіч. — Чаму гэта істотна? Бо як

іначай мы зможам вытлумачыць усё тэма жудасныя рэчы, якія дзеяліся ў часы акупацыі? І серыя нямецкіх здымкаў, якую ўдалося адшукаць у Дзяржынскім архіве, дае гэтакі разуме. Я ўбачыла ў іх не погляд аднаго чалавека на іншага чалавека (хай сабе прыналежага да іншай нацыі ды культуры) — не, гэта як быццам позірк энтамолага на насякомае. У ім нават не пагарда, але нешта больш жалівае... І менавіта такая оптыка дазволіла адбыцца ўсяму таму, пра што мы нагадваем далей.

ФАРМАТ РЭПРЭЗЕНТАЦЫІ ПАМЯЦІ

Што адразу варта адзначыць, дык гэта ўзроўню працу на экспазіцыі. Тут прадумана ўсё да дробязей. Вельмі сціплыя магчымасці залы НЦСМ на праспекце Незалежнасці (памяшканні не музейныя, прыстасаваныя) выкарыстаныя напоўнічу.

Фрагмент, прысвечаны гэта, куратары адзінлілі ад іншай прасторы паўпрапрыстаі фіранкай — як былі ў свой час адзеленыя і самі гэта. Каб патрапіць туды, глядач павінен зрабіць асабісты фізічны жэст — адсунуць фіранку і ступіць на гэтую тэрыторыю. Гэта патрабуецца і ў частцы выставы, што прысвечана канцлагерам: наведвальніку давядзецца літаральна праціскацца паўнаўмысна размешчаныя ў вузкіх калідоры вялізныя постары (фота з архіва Саюза беларускіх іўрэйскіх грамадскіх аб’яднанняў і абшчын).

Унутры — твары вязняў гэта (абліччы шчаслівыя, бо здымкі зробленыя да вайны) ды ўспаміны некалькіх удачнікаў, хто выжыў. Зусім нешматлікія сведчанні прадстаўленыя не толькі копіямі дзённікаў ды лістоў. У адной з вітрын — аўдыякасеты.

— Вядома, мы маглі іх алічбаваць і даць наведвальнікам магчымасць паслухаць запісы, але ж свядома змяшчам іх у бокс у якасці маўклівага экспанату, — каментуе Дзіна Даниловіч. — Нам было важна звярнуць увагу на тэму захавання памяці. Сёння касеты як носбіты інфармацыі здаюцца анахронізмам, маладыя людзі

пра іх мо нават не ведаюць. А што будзе галоў прыз трыста?

Дакументальныя матэрыялы дапаўняе жывапісны твор — “Малітва” Мацвея Басова. А таксама — мастацкі ход у стылістыцы мак’юментары (нязвычайны напамін пра тое, што мы ўсё ж не ў класічным музеі). У вітрынах — асабістыя рэчы, якія маглі належыць для газет ваеннага часу, а не для аўтарскіх артэфактаў, але ж яны даюць экспазіцыі патрэбнае і кранальнае “чалавечасце вымярэнне”.

Побач з гэта — партызанскі раздзел выставы. Сімвалічны лес створаны з дапамогай галля (сапраўднага) і прыглушанага зялёнага асвятлення. Экспазіцыйны ход вельмі трапны: беларускія гаі сталі не проста месцам дзеяння, але галоўным чыннікам народнага руху, яго стратэгічнай перавагі. І адначасова — астраўкамі свабоды ў татальна чужым і варожым свеце.

У той самы час лясны антураж нібы нагадвае, што многія з тых народных мціўцаў, чые фота прадстаўленыя на выставе, маглі гадамі не бачыць адкрытага неба. Хаця самі здымкі сведчаць: у лесе албывалася сапраўднае жыццё. На фота не толькі баявыя аперацый партызан, але і “мірныя” сцэны: прыкладам, дзяцей урачыста прымаюць у піянеры.

Свячынны агаркі ў асамбляжы Аляксандра Новіка

праарастае

Але найперш увага надаецца не групавым здымкам, а партрэтным — што дазваляе нам паўглядаць у твары непасрэдных удзельнікаў падзей. Зразумела, гэтыя кадры пастановачныя — рэдкія фатаграфы, якія траплялі за лінію фронту, рыхтавалі малітвы для газет ваеннага часу, а не для аўтарскіх артэфактаў, але ж яны даюць экспазіцыі патрэбнае і кранальнае “чалавечасце вымярэнне”.

СТОП-КАДРЫ ЖАХУ

Наступны раздзел экспазіцыі грунтуецца на лівых візуальных дамінантах, настолькі выразных, што не патрабуюць дадатковага тлумачэння. На адным постаеры — мёртвае дзяўчынка. На другім — вяслы нямецкія хлопцы разбіраюць здабытую нудзе свінню. Стоп-кадры жахлівай плыні часу... Лакацыі і даты здымкаў не пазначаны, але робіцца вусцішна ад разумення, што абодва яны маглі быць зробленыя амаль сінхронна і прымаюць у піянеры.

“Жыццё жыцця”. Аляксандр Трускоўскі

Многія фота з раздзела, прысвечанага жыццю ў акупацыю, дакладна не атрыбутаваныя. Мы не ведаем ні імянаў тых, хто на іх выйлены, ні кантэксту падзей. Подпісы, узятыя таксама з архіваў, утрымліваюць заліныя словы — і менавіта так яны прадстаўленыя ў экспазіцыі. Скажам, групава выява спярша ахарактарызаваная як “дзедзі перад расстрэлам”, потым — як “дзедзі савецкіх грамадзян”.

Для даследчыка гэта яшчэ адно сведчанне таго, што пра вайну мы досюль ведаем далёка не ўсё — і варта працягваць пошукі. Ды куратары выставы імкнуліся найперш падкрэсліць іншую думку.

— Нам было важна даць зразумець, што гісторыя не высечаная ў мармуры — яна пішацца людзьмі, і таму яе адлюстраванне залежыць ад іх бачання ці абазначэння, — кажа Дзіна Даниловіч. — Тое, што нават у архівах з часам мяняюцца апісанні таго самага фота, — выразны таму прыклад.

Зрэшты, у некаторых выпадках гісторыя здымка выя-

абарончыя механізмы памяці, калі людзі згладжваюць успаміны пра самыя страшныя хвіліны жыцця. Або, наадварот, шчыра распавядаюць пра тое, што да скону не даць спакою.

Адна з такіх гісторый — пра тое, як нейкі карнік па-шкадаваў маладую маму з дзіцём на руках і паказаў ёй шлях уцёкаў. Жанчына сустраля іншых аднаўскаюцаў ды сваім “ратавальным квіткам” не падзялілася — гэта змяніла шанцы ўратаваць сябе і немаўля. А потым да канца жыцця не маглі сабе дараваць... І колькі яшчэ такіх траўмаў зведалі беларусы?

Дакументальны расповед пра змрочны час трапна дапаўняе інсталяцыя сучаснага аўтара Аляксандра Трускоўскага “Шлях чырвонага”. Бітае шкло ў першым яе сегменце — гэта вялізныя аскепкі з ірванымі вострымі краямі, а ў апошнім, чацвёртым — ужо проста пясок, пазабудзеныя формы субстанцыя. Трапнае вобразнае адлюстраванне тых працэсаў, што адбываліся (ці, дакладней, маглі адбыцца) са свядомасцю чалавека і ментальнасцю цэлага народа падчас акупацыі.

КАМЕНТАРЫ НА ВЕЧНЫЯ ТЭМЫ

Спалучэнне дакументальнага матэрыялу і мастацкіх твораў заўсёды рызыкаўнае: жыццёвая праўда выглядае куды больш пераканаўчай. Аднак на выставе быў знойдзены ідэальны баланс, пры якім працы сучасных аўтараў выступаюць у якасці свайго кшталту каментарыяў на палічы асноўнага тэксту, не беручы на сябе зашмат увагі.

Экспазіцыя літаральна “прашытая” творами Аляксандра Трускоўскага. Яны пераканаўча сведчаць, што праца са шклом — далёка не заўсёды дэкаратаўна-прыкладное мастацтва. Гэты досыць традыцыйны матэрыял мае вялізны патэнцыял, здатны надзвычай тонка адлюстроўваць аўтарскую ідэю — праз выкарыстанне яго фактуры (“Шнары”) або трапныя вобразы (“Вызваленне”).

Трагедыі савецкіх ваенна-папярэжчых прысвечаны мастацкі праект Таццяны Савік “Страта”, створаны адмыслова для гэтай выставы ва ўласцівай для аўтаркі вынаходлівай тэхніцы, якую на выставачных этыкетках звычайна называюць “змешанай”. Твар маладога салдата паступова, нібы “пакараваў”, паглынае чорная матэрыя. Як тлумачыць Дзіна Даниловіч, страта — гэта таксама і паняцце з галіны рэстаўрацыі, якое абазначае фрагмент твора, знішчаны пад напылам разбуральных фактараў.

Сяргей Крыштаповіч прадставіў партрэт старога салдата, які перажыў вайну. А маладая мастачка Кацярына Шышкевіч у серыі твораў “Апошні выдых” з экспрэсіяніскай выразнасцю выяўляе крохкае чалавечыя целы і наогул жыцця. Алегарычна гэтую тэму адлюстраванае і Аляксандр Новік. Здалёк здаецца, нібы ты бачыш жаўтлыя крохкае чалавечыя целы і наогул жыцця. Алегарычна гэтую тэму адлюстраванае і Аляксандр Новік. Здалёк здаецца, нібы ты бачыш жаўтлыя крохкае чалавечыя целы і наогул жыцця. Алегарычна гэтую тэму адлюстраванае і Аляксандр Новік. Здалёк здаецца, нібы ты бачыш жаўтлыя крохкае чалавечыя целы і наогул жыцця.

Салдата, які перажыў вайну. А маладая мастачка Кацярына Шышкевіч у серыі твораў “Апошні выдых” з экспрэсіяніскай выразнасцю выяўляе крохкае чалавечыя целы і наогул жыцця. Алегарычна гэтую тэму адлюстраванае і Аляксандр Новік. Здалёк здаецца, нібы ты бачыш жаўтлыя крохкае чалавечыя целы і наогул жыцця. Алегарычна гэтую тэму адлюстраванае і Аляксандр Новік. Здалёк здаецца, нібы ты бачыш жаўтлыя крохкае чалавечыя целы і наогул жыцця.

Прадстаўленыя на выставе працы Вадзіма Качана — на мяжы дакументальнага і мастацкага фота. Гэта дзве серыі партрэтаў ветэранаў, зробленыя з інтэрвалам у сорак гадоў. Фіксуючы такую натуру, аўтар паводзіцца вельмі дакладна — ён не імкнецца ствараць “майстэрскія” пастановачныя фота, аб’яднаныя той ці іншай ідэяй або кампазіцыяй, але проста наіснасць у патрэбны час на затвор камеры. У такой пазіцыі толькі грунтоўна думка: твары ўдзельнікаў вайны цікавыя самі па сабе, без прыхарашвання.

— Спалучыць дакументальныя кадры і мастацкія творы нашых сучаснікаў — свядомае рашэнне, — кажа Дзіна Даниловіч. — Нам было важна паказаць, што, хаця вайну ўжо адзіляе ад нас вялікая часавая прорва, гэта зусім не тая падзея, якая нас не жыццёва адзіляе ад нас асабісты досвед, але ж мы можам казаць пра феномен постпамяці. Прыкладам, калі я ў дзяцінстве слухала расповеды дзядулі і бабулі — а ў часы вайны яны і самі былі яшчэ дзедзьмі, — дык нібыта перажывала пачутае асабіста. Адпаведна, траўмы нашых продкаў у пэўнай меры становяцца і нашымі траўмамі. Да ўсяго, гаворачы пра вайну, мастакі разважаюць пра прыроду гвалту, пра памяць, пра надзею. А гэта вечныя тэмы.

Завяршае выставу яшчэ адзін магутны сваёй выразнасцю і метафарычнасцю твор Аляксандра Трускоўскага: “Жыццё жыцця”. Жывая зялёная трава нібы пераўтвараецца ў статычныя шкляныя канструкцыі — мастацкі твор або музейны экспанат. Ім у выставачнай зале нічога не пагражае. А вось каб трава для гэтай выставы ва ўласцівай для аўтаркі вынаходлівай тэхніцы, якую на выставачных этыкетках звычайна называюць “змешанай”. Твар маладога салдата паступова, нібы “пакараваў”, паглынае чорная матэрыя. Як тлумачыць Дзіна Даниловіч, страта — гэта таксама і паняцце з галіны рэстаўрацыі, якое абазначае фрагмент твора, знішчаны пад напылам разбуральных фактараў.

Сяргей Крыштаповіч прадставіў партрэт старога салдата, які перажыў вайну. А маладая мастачка Кацярына Шышкевіч у серыі твораў “Апошні выдых” з экспрэсіяніскай выразнасцю выяўляе крохкае чалавечыя целы і наогул жыцця. Алегарычна гэтую тэму адлюстраванае і Аляксандр Новік. Здалёк здаецца, нібы ты бачыш жаўтлыя крохкае чалавечыя целы і наогул жыцця.

Ілья СВІРЫН Фота аўтара

Народны, душэўны

Летась Міністэрства культуры Беларусі аднавіла традыцыю правядзення летніх канцэртаў у гарадскім садзе — выступленні выхаднога дня калектываў і выканаўцаў мастацкай творчасці на адкрытых пляцоўках у абласных і буйных раённых гарадах. У сталіцы месцам прыцягнення стаў Аляксандраўскі сквер. А ў Брэсце традыцыйна лідзіруе па колькасці выступленняў вуліца Савецкая, дзе ўжо не адзін сезон радуе публіку абласны канцэртны аркестр духовай і эстраднай музыкі.

Праект “Музычныя вечары на Савецкай”, які стартаваў у 2016 годзе, карыстаецца вялікай папулярнасцю ў мясцовых жыхароў і гасцей Брэста. Шматлікія гледачы не толькі слухаюць артыстаў, але і вальсуюць, падпяваюць, марша па над мелодыі серэннад. Кожная праграма — маленькае падарожжа ў свет прыгожага.

ДЫПЛАМАТ І ПАЛКОЎНІК

Статны, інтэлігентны, адданы мастацтву і мары — такім мастацкі кіраўнік і галоўны дырыжор Валерый Коваль застаецца вось ужо амаль 50 гадоў. А ў свет музыкі Валерый Барысавіч увайшоў чацвёртакласнікам, калі яго залічылі ў школьны дукавы аркестр. Першым інструментам стаў кларнет — на такім жа іграў бацька. Затым была вучоба ў Магілёўскім музычным вучылішчы, адкуль як выдатнага вучня рэкамендавалі для паступлення на ваенна-дырыжорскі факультэт пры Маскоўскай дзяржаўнай кансерваторыі імя П.І. Чайкоўскага.

— У 1975-м я, выпускнік-лейтэнант, адправіўся асвойваць Сібір — атрымаў прызначэнне ў Ачынскае ваеннае авіяцыйна-тэхнічнае вучылішча, — расказвае Валерый Барысавіч. — За 10 гадоў набыў важны вопыт дырыжора ваеннага аркестра і не толькі. На базе вучылішча існаваў народны тэатр аперэты, і я з вялікай цікавасцю акнуўся ў новую для сябе сферу. Ужо праз год адбыўся мой першы спектакль у суправаджэнні дукавога аркестра — выступіў і як дырыжор, і як музычны кіраўнік.

Валерый Коваль — лаўрэат Спецыяльнай прэміі Брэсцкага аблвыканкама “Берасцейская зорка”, узнагароджаны ганаровымі граматамі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь і Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Ганаровым знакам Беларускага прафсаюза работнікаў культуры, нагрудным знакам Міністэрства культуры “За ўклад у развіццё культуры Беларусі”. Удастоены звання “Чалавек года Брэсччыны — 2018”.

Службу Валерый Коваль працягнуў у Польшчы, дзе за 5 гадоў здолеў стварыць аркестр і шмат чаго зрабіць для ўмацавання на лакальным узроўні міжнароднай дружбы. “Мы былі свайго роду музычнымі дыпламатамі, правялі шмат сумесных мерапрыемстваў”, — успамінае Валерый Барысавіч.

Нарэшце — вяртанне ў родную Беларусь, у Брэст. Часы няпростыя: развал Савецкага Саюза, нявызначанасць. Але захопленаму і мэтанакіраванаму ваеннаму дырыжору-падпалкоўніку ўдалося і ў гэтых умовах стварыць новы аркестр, звярнуў на сябе ўвагу і заваяваў любоў публікі. А ў 1996-м мясцовыя ўлады прапанавалі адраціць гарадскі дукавы аркестр. Пачалася карпатлівая праца па вяртанні (вольны ад вайскавай службы час).

Праз чатыры гады Валерый Коваль перавалі для працягу службы на ахову дзяржаўнай мяжы. І маладая Рэспубліка Беларусь у яго асобе атрымала стваральніка і дырыжора ўзорна паказальнага аркестра пагранічных войскаў.

— Першы заўважны поспех прынёс фестываль ваенных аркестраў у французскім Альбервілі. Сапернічалі з замежнымі знакамітасцямі, вельмі хваліліся. Але сабраліся і — з подзьма сымлі пад шквал апладысментнаў. Калектыву зазвіў! — распавядае Валерый Барысавіч. — Гарадскі ж дукавы аркестр Брэста існаваў паралельна. Гэта была мая будучыня. Калі ў 2006-м у званні палкоўніка пагранічных войскаў я быў звольнены ў запас па ўзросце, усе сілы накіраваў на яго развіццё.

АСАБЛІВАЕ ПРЫЦЯГНЕННЕ

Валерый Коваль лічыць: дукавы аркестр — значыць народны. А дзе найлепш такому выступаць? На вуліцы, падчас дэманстрацый, мітынгаў, свят.

— У парку павінна быць душа, і яна — у музыцы, — упэўнены знакаміты дырыжор. — Таму мы запусцілі праект “І закружыць нас успаміны...”. На працягу 15 гадоў ігралі ў парку, нават ладзілі “народныя балі”. У нас была сталая, адданая публіка.

Ад узмаху дырыжорскай палачкі да маршу Мендэльсона? У гісторыі аркестра гэта здаралася не раз. Адзіночкі мужчына і жанчына выпадкова сустрэліся на канцэрце, становіліся партнёрамі па танцах, затым — мужам і жонкай.

Праз некаторы час калектыву пераехаў на Савецкую, якую рэканструявалі — і яна стала месцам для шпаву мясцовых жыхароў, турыстаў. Знайшлася і пляцоўка для канцэртаў — ля будынка з шырокімі прыступкамі.

— Публіка на Савецкай разнастайная, і трэба было стварыць праграму даспадобы і сталым, і маладзёйшым, — заўважае маэстра. — Так з’явіліся вечары вальса, танга, джаза, музыкі з кінафільмаў. Падключыў да выступленняў салістаў аркестра — цяпер ёсць асобныя праграмы, прысвечаныя творчасці кожнага з іх.

ПРАЕКТЫ-НАВІНКІ

Сёлета Валерый Коваль паспяхова рэалізаваў са сваім калектывам шэраг новых праектаў. У гадавіну пачатку

Вялікай Айчыннай вайны, 22 чэрвеня, на Савецкай зладзілі вечарыну памяці. Гучалі песні “Вечны агонь”, “Паклонімся вялікім тым гадам”, саўндтрэк да фільма “Спіс Шындлера” ды іншыя кампазіцыі-напаміны: не павінна паўтарыцца, не павінна... Запомніўся гледачам і вечар да Дня Незалежнасці Рэспублікі Беларусь, і канцэрт да Дня Перамогі. Сярод яскравых навінка года таксама выступленне аркестра са зводным хорам Брэсцкай епархіі на ХХІІ Праваслаўным фестывалі духоўных спяванняў “Спявайце Богу нашаму, спявайце”.

ШТО ДАЛЕЙ?

У верасні аркестр адкрые восенёккі сезон. Удзел у свяце “Дажынкі”, мерапрыемствах да Дня народнага адзінства, “Восенскі бал” на Савецкай — толькі частка планаў на бліжэйшы час. У перспектыве ж — чарговы парад аркестраў краін СНД і канцэрт “Марш мужнасці”, прысвечаныя памяці трагічна загінулага народнага артыста Расіі, галоўнага хормайстра і начальніка ансамбля імя Аляксандра Валерыя Халілава, — іх арганізуе ў Брэсце Валерый Коваль.

А заўтра, 27 ліпеня, — апошні летні канцэрт у гонар Дня горада Брэста. Музыканты сустрэнуць гледачоў вальсам Арама Хачатурана з драмы Лермантава “Маскарад”. Прагучаць Штраус, Вердзі... Аркестр выканае паланэз, польку, падэспань, кракавяк... Публіцы будзе чым уразіцца і пад што станцаваць!

Святлана ЧЭКАЛАВА
Фота з архіва Брэсцкага абласнога канцэртнага аркестра духовай і эстраднай музыкі

У рэпертуары аркестра — больш за тысячу твораў песенна-танцавальных жанраў, народных найгрышаў, ваенных і паходных маршаў, джазавых кампазіцый і шэдэўраў сусветнай класікі. І штогод — плюс 25—30 новых кампазіцый.

Канстанцін КУЗНЯЦОЎ

Народны артыст Беларусі, балетмайстар-рэпетытар, балетмайстар-пастаноўчык Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь, выкладчык Беларускай дзяржаўнай харэаграфічнай гімназіі-каледжа.

27 чэрвеня Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка павіншаваў народнага артыста Беларусі Канстанціна Кузняцова з 50-годдзем.

“Высокі прафесіяналізм, яркае і арыгінальнае выканальніцкае майстэрства прынёслі Вам заслужанае прызнанне і любоў гледачоў. Дзякуючы таленту і працаздольнасці Вы паспяхова рэалізавалі сябе як саліст балета, педагог і балетмайстар, творчы почырк якога вылучаецца свекасаслабасцю і запамінальнасцю”, — гаворыцца ў віншаванні.

Канстанцін Анатольевіч нарадзіўся 27 чэрвеня ў Смаленску, Расія.

1974

Народны артыст Беларусі Канстанцін Кузняцоў і Заслужаная артыстка Беларусі Юлія Дзятко — адна з самых прыгожых і моцных балетных сямейных пар Вялікага тэатра. У зорных бацькоў дзве дачкі: Ганна і Вікторыя.

1992

Скончыў Беларускае харэаграфічнае вучылішча (цяпер — БДХГК), клас заслужанага дзеяча мастацтваў Рэспублікі Беларусь А.І. Калядзенкі. З 1992-га па 2007-ы — саліст Беларускага дзяржаўнага музычнага тэатра. Выканаў вядучыя парты ў балетах “Дон Кіхот” Л. Мінкуса, “Вальпургіева ноч” Ш. Гуно, “Жызэль” А. Адана ды іншых.

Канстанцін Кузняцоў выконвае партыю Нуралі ў балете “Бахчысарайскі фантаз” Б. Асаф’ева

2005

Скончыў Беларускаю дзяржаўную акадэмію музыкі, клас народнага артыста СССР і Беларусі В.М. Елізар’ева.

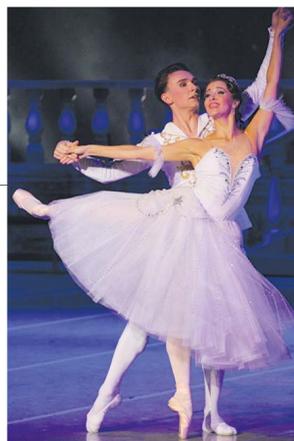
Вялікі тэатр Беларусі

2007

Вядучы майстар сцэны Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь. 15 гадоў выконваў вядучыя парты: Рамэа (“Рамэа і Джульета” С. Пракоф’ева), Альберт (“Жызэль” А. Адана), Дзёрз, Благітная птушка (“Спячая прыгажуня” П. Чайкоўскага) ды іншыя.

З 2012-га па 2019-ы Канстанцін Кузняцоў у суаўтарстве з Юліяй Дзятко ажыццявілі пастаноўку балета “Зала чакання” на Малой сцэне Вялікага тэатра Беларусі і балета “Хто я?” на музыку С. Картэса. Таксама Канстанцін Анатольевіч выступіў як балетмайстар-пастаноўчык опер “Кармэн” Ж. Біза, “Доктар Айбаліт” М. Марозавай, “Макбет” і “Травіята” Дж. Вердзі, “Саламея” Р. Штрауса.

2012

6 ліпеня ў Вялікім тэатры оперы і балета Беларусі адбылася прэм’ера балета Сяргея Пракоф’ева “Папялушка”. Аўтары харэаграфіі і балетмайстры-пастаноўчыкі — народны артыст Беларусі Канстанцін Кузняцоў і Заслужаная артыстка Беларусі Юлія Дзятко.

Сцэна з балета “Папялушка”

2024

“Гамлет”: па-беларуску?

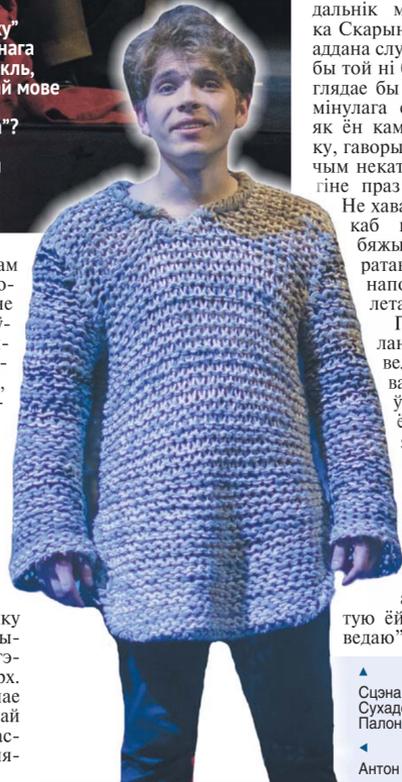

“Тэатральныя сустрэчы” на “Славянскім базары ў Віцебску” адкрывала прэм’ера — шэкспіраўскі “Гамлет” Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Я. Коласа. Спектакль, як і заведзена ў гэтым тэатры, шоў на добрай беларускай мове ў выдатным перакладзе Юркі Гаўрука. Якой атрымалася трагічная балада пра прынца Дацкага? Цалкам беларускай? Бо рэжысёрам-пастаноўшчыкам, аўтарам сцэнаграфіі, касцюмаў і музычнага афармлення выступіў заслужаны дзеяч мастацтваў Расіі Аляксандр Бармак.

Прэм’ера шмат у чым стала вынікам першых тэатральных лабараторый, што з’явіліся на фестывалі з 2022-га і якія праводзіць згаданы кандыдат мастацтвазнаўства, прафесар ГПІСа. Тым больш што летась там А. Бармак аналізаваў тэкст менавіта “Гамлета” Шэкспіра, паспеў пазнаёміцца з трупай — і прапанаваў тэатру ўвасобіць гэтую п’есу.

Спектакль ідзе амаль тры гадыны. “Не, я не вытрымаю”, — шапнула побач дзяўчына спадарожніку перад пачаткам. Але пара дабыла да канца. Бо пры ўсёй запаволенасці разгоргвання, якую можна спісаць на беларускую ментальнасць, спектакль ўцягвае ў сябе, вымушае глядзець на гэтую зацягнутасць ва ўсе вочы. І не адпускае яшчэ доўгі час пасля заканчэння.

Нечаканым стаў ужо сам пачатак. З чорнай прасторы, дзе збоку на авансцэне відаць хіба вазок з рыдлёўкамі як намёк на магільшчыкаў, з’яўляецца чырвоная металічная бочка, якую нехта коціць — жудасна запаволена, з вялікім напружаннем, як нейкі наймаверна цяжкі груз. І пры гэтым смяецца. Гэты “хтосьці” аказваецца жанчынай бамжаватага выгляду і незразумелага, праз размаляваны грывам твар, узросту (Ніна Обухава). Дакаціўшы нарэшце бочку да сярэдзіны сцэны, жанчына з лёгкасцю ставіць яе і гэтак жа лёгка ўзлазіць наверх. Сядае ў позу лотаса, узнімае рукі і — як вынік той дзіўнай “медытацыі” — з-пад каласнікоў сыплецца снег. Эх, няпросты гэты персанаж!

▲ Сцэна са спектакля “Гамлет”. Злева направа: Гертруда (Святлана Сухадлава), Клаўдзіі (Яўген Бераснеў), Афелія (Ксенія Камінская), Палоній (Юрась Цвірка)

▲ Антон Бараноўскі ў ролі Гамлета

Той жа позы лотаса і снегам спектакль заканчваецца, не пакідаючы ніякіх сумневаў: гэта была Смерць. Цягам дзеі яна паўставала і Артысткай вандроўнага тэатра, запрошанага Гамлетам для выкрывання забойцаў яго бацькі, і Другім магільшчыкам, што грае на кантрабасе ў вяланчэльнай манеры, толькі падкрэсліваючы сваю шматаблічнасць, усёахопнасць і ўсюдыіснасць.

Уласцівая А. Бармаку ўдмлівая, скупулёзная праца з тэкстам, шуканне і знаходжанне ў ім падтэкстаў, схаваных дэталей і дадатковых сэнсаў далі свой плён. Нязвычайны атрымаліся і героі, і прычыны іх учынкаў.

Пасля вядомай стужкі Рыгора Козінцава, дзе Гамлета сыграў Інакентій Смактуноўскі, гэты герой доўгі час успрымаўся выключна рэфлексуемым філосафам. Вядома, былі і вельмі крэатыўныя версіі — да прыкладу, нашумелы спектакль Магілёўскага абласнога тэатра лялек, дзе Гамлет быў гэтым парадыйным “супер-мэнэм”.

Герой віцебскай пастаноўкі — практычна падлетак, што перажывае бурленне гармонаў: менавіта так можна акрэсліць ягоныя пачуцці да Афеліі — гэта зусім не каханне. На плечы Гамлета (Антон Бараноўскі) кладзецца цяжкая ноша помсты, і ў другой дзеі ён паўстае пасівелым.

Пераасэнсаванні і іншыя персанажы. Палоній (уладальнік медалі Францыска Скарыны Юрась Цвірка) аддана служыць каралю, кім бы той ні быў. Ён нават выглядае бы маленькі чалавек мінулага стагоддзя. А тое, як ён камічна свая кепку, гаворыць пра яго больш, чым некаторыя фразы. Ён і гіне праз сваю адданасць.

Не хаваецца за дыяном, каб падслухаваць, а бязьціць на лямант, каб ратаваць каралеву, — і напярваецца на гамлетаўскі кінжал.

Гертруда (Святлана Сухадлава) — вельмі супярэчлівая асоба. Бо пры ўсіх здзейсненых ёй злачынствах у яе душы перамагае любоў да сына, прачынаецца сумленне, якое не дае ёй жыць.

Геранія свядома выпівае атручанае віно, нават адказвае на кінутую ёй перасцярогу: “Я ведаю”. Вырашаецца ў

спектаклі і загадка смерці Афеліі. Мяркуючы па тым, як пра гэта паведамляе Гертруда, становіцца зразумела: гэта менавіта яна штурхнула дзяўчыну ў ваду — дзеля сына, бо ўбачыла, што яны не пара.

Клаўдзіі (Яўген Бераснеў) намаляваны стрыманым, разумным супернікам, якім рухае халодны разлік, умненне бачыць усё на некалькі халоў наперад і імгненна прымаць рашэнні. Паставіўшы мэту, ён не спыніцца ні перад чым, будзе маніпуляваць пачуццямі іншых, скіроўваючы іх на патрэбныя яму дзеі.

У такім атачэнні Афелія (Ксенія Камінская) — безабаронная ахвяра. Слепа аддаўшыся першым пачуццям, яна не раз выбягае ад Гамлета напаўголай, але не можа быць яму мудрым дарадцам: ёй самой неабходна дапамога, каб разабрацца са сваім унутраным станам.

Гарашыя (Міхаіл Асанаў) паўстае гэтым летапісцам: ён ходзіць за героямі з бланотам, фіксуе падзеі, фразы, пакідаючы ўражанне, што гэтую гісторыю мы спазнаем з яго нататак.

Разенкранц (Аляксей Анісеня) і Гільдэнстэрн (Раман Волат) зусім не “браты-блізняты” кштату Бобчынскага-Добчынскага — наадварот, гэта вонкава вельмі кантрасная парачка, але з аднолькавымі садысцкімі замашкамі.

Філосафскім цэнтрам спектакля становіцца сцэна з Першым магільшчыкам (уладальнік медалі Францыска Скарыны Пятро Ламан). Артыст настолькі трапіна вымаўляе асэнсоўвае кожную фразу, што літаральна ўсе яны становяцца крылатымі. Не такім простым аказваецца і Першы акцёр (Заслужаны артыст Беларусі Георгій Лойка). А

вадзітарам усіх падзей выступае Здзень бацькі Гамлета (Вадзім Асвіяцінскі): менавіта гэты персанаж апанаваны помстай — і менавіта ён у фінале павядае за сабой усіх загінулых. Помста ў пастаноўцы не візуалізуецца, яе становіцца нябачным “шэрым кардыналам”, запускаючы механізм смяротных сыходаў. У жорсткай вайне ўсіх супраць усіх пачуццямі становіцца ўсе героі, уключаючы прынца Нарвежскага Фарцінбраса, якому і дастаюцца гэтыя землі. Бо перамагае Смерць.

Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота Аляксандры БЫКАВАЙ

Спектакль “Дзюймавачка”

“Дзюймавачка” з “Каровай” у “Церамку”

Сярод спектакляў “Лялечнага квартала” на сёлетнім “Славянскім базары ў Віцебску” асабліва цікавае уяўлялі тыя, што пастаўлены беларускімі рэжысёрамі — у тым ліку ў расійскіх тэатрах.

Белградскі дзяржаўны тэатр лялек прывёз музычную казку “Церамок” С. Маршака ў пастаноўцы заслужанага дзеяча мастацтваў Беларусі Віктара Клімчука. Віцебскі рэжысёр не ўпершыню супрацоўнічае з расійскім калектывам. Пасля “Церамка”, пастаўленага ў 2017-м, былі і сучасная прыпясець “Грэнневая каша”, і гогалеўскі “Шынель”, вырашаны як “гісторыя спакушэння” і паказаны летась на Міжнародным тэатральным фестывалі “Белая Вежа” ў Брэсце. На фоне сур’ёзных спектакляў для дарослых “Церамок” успрымаецца дзіцячай забаўкай. Але ж казка, з якой звычайна зняймаць самых маленькіх, утрымлівае ў гэтай пастаноўцы цікавыя дэталі. Тым больш што ў ёй, як і ў “Шынілі”, В. Клімчук супрацоўнічае з мастаком Захарам Давыдавым — двойчы лаўрэатам Нацыянальнай тэатральнай прэміі Расіі “Залатая маска”.

У выніку церамок уяўляе сабой не звычайную хатку, а маленькі казачны палац.

Штосьці нахшталт трохпавярховай беларускай батлейкі. Мышка пасляецца на другім паверсе, куды дастаўляюць яе на арэлях — аналогу будаўнічай люлькі. Агульная канструкцыя аздоблена дзвюма невялікімі паваротнымі сцэнамі і заснавана на разнастайных кругах-паўкругах-арках — своеасаблівым падабенстве вясёлкі, толькі іншых колераў.

Распавядаюць казку Добры дзед і Злы. Іх саперніцтва спрашчывана на дзіцячы гульні і гульніваю хвальбу, маўляў, хто больш “круты”. А праграма яшчэ развівае ўвагу: дзеям прапанавана знайсці на малюнку ўсіх, хто схавалася ў церамку.

Віцебскі тэатр “Лялька” прадставіў не толькі “Чарамару”, уганараваную летась Нацыянальнай тэатральнай прэміяй, але і нядаўнюю прэм’еру — “Дзюймавачку” ў пастаноўцы Міхася Клімчука, таленавітага сына прызнаннага майстра. Гэта прапаўдзе фестывальны спектакль, прыдатны для

паказу ў любой краіне свету без перакладу, бо жанрава азначаны як “кранальная гісторыя без слоў”. Слоўтам сапраўды няма, ёсць хікікі пыхканні-гуканні, а часам і дзіцяча-“птушыная” мова (нават вершаваная ў выкананні Жука), што перадае найперш эмоцыі.

Знакамітая казка Андэрсена атрымала новую прэамбулу і крыху іншы разгорт. Спектакль пачынаецца вельмі таямніча: праз глядзельную залу крадуцца зладзеі-рабаўнікі ў чорных масках з літаркамі. Трапляюць на сцэну — у пусты дом ці, мяркуючы па маленькім высока змешчаным акенцы, на паддашак, дзе мэбля зацягнута тканінай. Натэкаюцца на чароўную кні-

гу, што свеціцца знутры, пачынаюць злучаць адно — і казка ажывае. У фінале яны нарэшце згадваюць, навошта прыходзілі, ды сыходзіць ні з чым. Няўжо ідылія — які мастацтва выраतोўвае сусвет? Не, бо гумар, з якім выкладаецца зладзейская тэма, здымае магчымы пафас і павучальнасць. Былыя рабаўнікі ствараюць казку ўласнымі рукамі, і гэты працэс аказваецца большай каштоўнасцю, чым нейкія рэчы.

Такі палыход адразу здымае пытанні: куды падзелася маці герані, чаму не шукае дачку, пра якую так доўга марыла, і колькі дзяўчынны галоў, бо да яе ўжо заляцзе ішоўца. У спектаклі зладзеі кідаюць зрынтка ў зямлю, тое ўзрастае кветкай, унутры якой з’яўляецца Дзюймавачка. Лялька спачатку вельмі маленькая, потым большае, вучыцца хадзіць, узнікае на вялікім шары (спасылка на шэдэўр Пабла Пікаса), вырастае з падлетка ў дзяўчыну — тут і пачынаюцца прыгоды! А потым Эльф падорыць ёй крыльцы (каханне акрыляе!), яна на вучыцца лётаць-кахаць — і разам яны сыдуць у кнігу. Таму, акрамя шляху сталення, што прывядзе геранію да сапраўднага шчасця, у спектаклі закружана яшчэ адна тэма — сілы каханні і творчасці.

Мастачка Соф’я Шахноўская стварае адмысловую сцэнічную прастору і персанажаў. Перагорнутае лостэрка на камодзе ператворыцца ў возера, кузуркі зладзеяць дыскатэку на лісці фікуса. Запаслівая Мыш жыве ў падземлі, раз-пораз вылазіць на паверхню? Няма праблем: яна выбіраецца праз адтуліну ў вецку куфра. Крот заможны? Ён змесціцца пасярод ба пыхканні-гуканні, а часам і дзіцяча-“птушыная” мова (нават вершаваная ў выкананні Жука), што перадае найперш эмоцыі.

Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота Вячаслава ШАЙНУРАВА

Спектакль “Церамок”

Пра гарадскі пасёлак Поразава на Свіслаччыне шмат хто чуў праз банку — старадаўні кандытарскі выраб, падобны на літоўскі шакоці і польскі сэнкач. Традыцыя прыгатавання гэтага ласунку ўнесена ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Беларусі. Але не толькі кулінарнымі традыцыямі багатае мястэчка. Яно здаўна славілася ўнікальнымі глінянымі вырабамі.

На мяжы XIX і XX стагоддзяў пасёлак быў сапраўдным ганчарным цэнтрам. Тутэйшы посуд карыстаўся попытам ва ўсёй акрузе. Яго літаральна расхліпалі на кірмашах у Ваўкавыску, Беластоку, Зэльве, іншых гарадах і мястэчках. Загадчыца Поразаўскага сектара культуры і вольнага часу Алена Андрушка ўзгадвае: бабуля распавядала, што раней высюць грузілі цэлы воз гаршкоў і збаноў, везлі на базар — і мянjalі гэты скарб на ўсялякія рэчы, патрэбныя ў гаспадарцы.

З СЯЛЯНСКАЙ ХАТЫ ў МУЗЕЙ

Работы поразаўскіх майстроў здаўна прыцягвалі ўвагу не толькі гаспадынь, але і мастацтвазнаўцаў. Яшчэ ў пачатку мінулага стагоддзя посуд дэманстравалі на выставе ў Вільні, а ў 1930-я першыя ўзоры мясцовай керамікі трапілі ў фонды Гродзенскага музея. Справа ў тым, што гэтыя зручныя і надзейныя пасудзіны адметныя і эстэтычнымі якасцямі.

Вялікія выразныя формы, гарманічны дэкор з зубчастым арнамантам і, вядома, высакродны бляск. Такого ефекту дасягалі сцэпальным глянцаваннем. На прасушаны пасля фармоўкі чарапак наносілі ўзоры, якія па абале набывалі металічнае адценне. Чорны колер вырабы атрымлівалі пасля задымлення ў горне без доступу кіслароду. Таксама задымленне давала посуду трываласці.

СА СЛАВУТАЙ ДЫНАСТЫІ

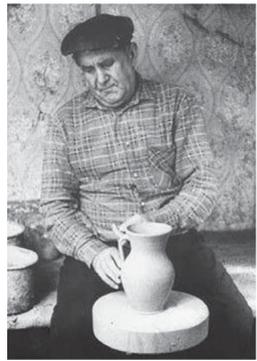
Кажуць, гаршкі ды збаны тут ляпілі ледзь не ў кожнай хаце. У свой час у Поразаве налічвалася каля 200 майстроў. Працавалі сем'ямі. Старэйшыя перадавалі досвед маладым, да промыслу далучаліся спадкаемцы. Так узніклі рамесніцкія дынастыі: Козюкі, Паплаўскія, Шалкевічы...

Дагэтуль у пасёлку памятаюць Шопікаў. Ажно чатыры пакаленні гэтага роду займаліся ганчарствам. Самыя знамяніты прадстаўнікі фаміліі — Іосіф Шопік. У свой час ён прэзентаваў работы на ўсесаюзных, рэспублікан-

Свята ганчара пачалося ўрачыстым шэсцем

Цуды з кавалачка гліны

Іосіф Шопік, 1980-я

Майстроў з усіх ваколіц сабрала свята ў Поразаве

Дзятва з ахвотай удзельнічала ў этнаграфічным кружы

скіх і абласных выставах. За талент і працавітасць узнагароджаны бронзавым медалём ВДНГ СССР. Творы Іосіфа Іосіфавіча захоўваюцца ў Нацыянальным мастацкім музеі, Беларускім дзяржаўным музеі народнай архітэктуры і побыту, Гродзенскім дзяржаўным гісторыка-археалагічным музеі.

Дзякуючы майстру традыцыя не згінула нават тады, калі фабрычныя прадметы сталі выцясняць з побыту сама-тужныя вырабы. Людзі не забываліся, што найсмачнейшая бабка атрымліваецца ў форме, злепленай Шопікам. І сёння шмат у якіх хатах захаваўся посуд ад знакамітага рамесніка.

больш распаўсюджанымі ў побыце былі гаршкі: пітушкі для малака і кашы, сераднякі для баршчу, бульбы і заціркі. У рынцы на трох ножках смажылі стравы. Макастры выкарыстоўвалі для расцірання маку і льянога семя, а таксама для заквашвання цеста. У збанах жа, кажучь, доўга не скісала малака. Злепленыя разам гаршчочкі з дужкай-ручкай называлі спарышамі. У іх на поле бралі абеды: у адным сасудзе — суп, а ў другім — кашу.

Для ўсіх ахвотных у музеі ладзяць інтэрактыўныя экскурсіі і майстар-класы. Уста-новка ўключана ў турыстычны маршрут па Свіслаччыне. І не спыняецца ганчарнае кола: традыцыі пераймаюць і развіваюць новыя пакаленні. Намаганні супрацоўнікаў не засталіся незаўважанымі. Поразаўская кніжніца стала пераможцам рэспубліканскага конкурсу “Бібліятэка — асяродак нацыянальнай культуры” за 2019 год, а таксама атрымала грант Прэзідэнта на працяг сваёй высакроднай справы.

У ГОНАР МАЙСТРОЎ

Алена Андрушка ўпэўненая: зберагаць рамесныя традыцыі надзвычай важна, бо ў старадаўнім мастацтве адлюстраваная душа народа. Таму разам з сельвыканкамам Поразаўскі сектар культуры і вольнага часу задумалі адмысловае мерапрыемства. На мінулых выхадных у пасёлку ўпершыню адбылося свята ганчара “Мастацтва гліны і агню”, прысвечанае чорнаглінявай кераміцы. Пачалася яно відовішчым шэсцем.

Ля галоўнай пляцоўкі ды на тэматычных падворках было шматлюдна і шумна. Свіслач, Ашмяны, Бераставіца, Ваўкавыск, Зэльва — на фест з’ехалі ўмельцы з усёй акругі. Яны паўдзельнічалі ў своеасаблівым спаборніцтве ганчароў ды керамістаў, залезлі майстар-класы для ахвотных, прэзентавалі свае набыткі на выставе-кірмашы пад адкрытым небам.

Балдзёры настроі задалі выступленні фальклорных гуртоў, гульніва-забавляльныя праграмы, сяброўская вечарына беларускіх побытавых танцаў. Увесь дзень наведвальнікаў прымаў музей “Мастацтва гліны і агню”. А ў бібліятэчным дворку правялі этнаграфічны кружы, падчас якога прысутныя даведаліся пра выкарыстанне посуду ў побыце і абрадах сялян. Вядома, не абышлося без правэркі ганчарных вырабаў у справе: прыемным сюрпрызам сталася дэгустацыя народных страў.

Данііл ШЭЙКА
Фота з архіва Поразаўскага сектара культуры і вольнага часу ДУК “Свіслацкі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці”

На святы багаты
Брэндавыя мерапрыемствы жніўня

<p>03.08</p> <p>Разгорне каляндар месяца Свята сярэднявечнай культуры “Рыцарскі фест”. У Мсціславе 3 жніўня аматары гістарычных рэканструкцый убачаць паказальныя выступленні лучнікаў, конныя спаборніцтвы і рыцарскія турніры. Акрамя таго, запланавана насычаная музычна-тэатральная праграма і вогненнае шоу, інтэрактыўныя гульні з глядачамі.</p>	<p>09.08 – 10.08</p> <p>Рэспубліканскі фестываль сяброўства і мастацтва “Дзве ракі” разгорнецца 9 і 10 жніўня ў Докшыцах. Мерапрыемства пачнецца са святачнага шэсця гасцей і ўдзельнікаў, якое накіруецца на бераг гарадскога возера, дзе з ранішы да вечара будзе праходзіць мноства забаў на любы густ.</p>	<p>10.08</p> <p>Свята “Іўеўскі памідор” адбудзецца 10 жніўня на Гродзеншчыне. У праграме — тэатралізаваныя паказы, канцэрт калектываў амаатарскай творчасці і выстава-продаж сувеніраў прадукцыі. Ахвочыя змогуць паўдзельнічаць у майстар-класе “Памідорны бум” і ацаніць смак традыцыйных страў.</p>	<p>10.08</p> <p>Свята вакзала запрашае 10 жніўня ў аг. Парэчча, што на Гродзеншчыне. Гасцей чакае традыцыйныя экскурсіі ў музейны пакой чыгуначнага вакзала і канцэрт з удзелам творчых калектываў раёна. Акрамя таго, Гродзенскі раённы культурна-інфармацыйны цэнтр прадставіць яркі кірмаш з вырабамі аддзела этнаграфіі, фальклору і рамёстваў.</p>
<p>10.08</p> <p>Рэгіянальны фестываль сямейнай творчасці “Сюз’е талентаў” запланавана на 10 жніўня. У гарадскім пасёлку Глук на Магілёўшчыне пройдзе конкурс музычна-песеннай творчасці “Крыніцы творчасці”, конкурс дэкаратыўна-прыкладнага і выяўленчага мастацтва “Рукатворны цуд” і конкурс “3 пакалення ў лепшае прадстаўленне святачнага караваё ды ручніка.</p>	<p>10.08</p> <p>Экалагічны фестываль “Спораўскія сенажаі” пройдзе 10 жніўня ў Бярозаўскім раёне. Галоўная падзея — конкурс касцоў. Запланаваны таксама спаборніцтвы па “балотным футболе”. Гасці свята змогуць наведаць станцыю калывання птушак, вярочны гарадок, прайсці экалагічную сцежку, асвоіць веславанне на байдарках.</p>	<p>11.08</p> <p>Свята рыбака “Выдатны клёў” адбудзецца 11 жніўня ў аг. Жырмуны Воранаўскага раёна. У праграме — канцэрты, шматлікія тэматычныя пляцоўкі і конкурсы. Ахвочыя змогуць правядуць традыцыйную юшку па-жырмунску ды іншыя рыбныя стравы.</p>	<p>14.08</p> <p>У дзень ушанавання Жыва-творнага Крыжа Гасподняга, Божай Маці і святых пакутнікаў семярых братоў Макавеяў (14 жніўня) у Магілёўскай вобласці правядуць фестываль “Макавей”. Паломнікі пройдуць хросным ходам на асвячэнне помніка прыроды “Блакітная крыніца” і акулочка ў яго воды. Таксама тут адбудзецца рэгіянальнае свята-конкурс “Спас — усяму час” фальклорных калектываў і выканаўцаў народных песень, выстава-кірмаш майстроў мастацкіх рамёстваў, пчаляроў ды шмат іншага.</p>
<p>16.08</p> <p>Рэгіянальнае свята-кірмаш “Дзень варэння” адбудзецца 16 жніўня ў Чэрыкаве. Разынкай стане конкурс “Духмянае варэнне — свята асалоды!” і конкурс-дэгустацыя пірагоў з варэннем. У салодкіх баталіях сутыкнуцца каманды ўстаноў, арганізацый, прадпрыемстваў горада і раёна. Таксама на працягу дня будуць працаваць канцэртныя, літаратурныя і дзіцячыя пляцоўкі.</p>	<p>17.08</p> <p>Фестываль-кірмаш “Кераміка Крэва” адбудзецца 17 жніўня ля сцен Крэўскага замка. У рамках фест адкрыецца вялікая выстава работ найлепшых майстроў-керамістаў з розных рэгіёнаў. Тут жа яны паспаборнічаюць у сваім рамястве і падзяляцца сакрэтамі вырабу прадметаў з гліны на майстар-класах. Таксама ў праграме — рыцарскі турнір, выстава-продаж вырабаў майстроў народнай творчасці і экскурсіі па тэрыторыі замка.</p>	<p>17.08</p> <p>Каравай-фэст “Бацькава булка” разгорнецца 17 жніўня ў Свіслачы, што на Гродзеншчыне. Для гасцей свята падрыхтуюць выставу хлебных шэдэўраў “Бацькаўшчына”, выставу-конкурс “Магулін каравай” і спаборніцтва на найлепшы хатні выраб. Акрамя таго, сярод прафесійны пекараў пройдзе конкурс вырабаў з цеста, прысвечаных гістарычным аб’ектам Беларусі.</p>	<p>23.08 – 24.08</p> <p>Свята “Ганненскі кірмаш” пройдзе з 23 па 24 жніўня. Для гасцей гарадскога пасёлка Зэльва будзе падрыхтавана разнастайная праграма з удзелам творчых калектываў Беларусі. Будуць працаваць гандлёвыя рады і тэматычныя пляцоўкі. Завершыцца свята яркім салютам і феерычным вогненым шоу.</p>
<p>24.08</p> <p>Рэгіянальны фестываль народных промыслаў і рамёстваў “Краснапольскі глечык” запланаваны на 24 жніўня ў Краснапольскім раёне. У праграме — канферэнцыі, выставы вырабаў майстроў народных промыслаў, рамёстваў і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, майстар-класы, конкурсы работ, выкананых у традыцыйных і сучасных тэхніках.</p>	<p>24.08</p> <p>Абласны фестываль “Капыльскія пацехі” збярэ 24 жніўня амаатарскія калектывы гумарыстычнай і гульнівай накіраванасці з рэгіёнаў Міншчыны. У Капылі сваю творчасць прадставяць забаўляльна-гульнівыя калектывы, тэатры мініяшур, драматычныя калектывы, індывідуальныя выканаўцы — аўтары і чытальнікі баек, гумарэсак, а таксама прыпеўніцы.</p>	<p>24.08</p> <p>У межах святкавання 980-годдзя першай летапіснай згадкі пра Навагрудак 24 жніўня пройдзе Гастронамічны фестываль-свята “Хлеб, сыр, квас і добры настрой”. На тэрыторыі фізкультурна-аздраўленчага комплексу “Лідар” збяруцца гурманы і вытворцы прадуктаў харчавання, каб прадставіць сваю прадукцыю. Запланаваны дэгустацыі ад прадпрыемстваў раёна, дзе ўсе ахвочыя змогуць пакаштаваць сыр, хлеб, квас і не толькі! А разынкай свята стане вялікі каравай з мукі новага ўраджаю.</p>	<p>24.08</p> <p>Фестываль традыцыйнай беларускай кухні “Скокаўскія спасоўкі” запланаваны на 24 жніўня ў гісторыка-мемарыяльным музеі “Сядзіба Нямецавічаў”. У праграме — касцюміраванае шэсце “Усё грывіць і гудзе, бо свята к нам ідзе!”, тэатралізаваная рэканструкцыя ў сядзібе, кірмаш, выстава-продаж работ народных майстроў, канцэртныя праграмы і інтэрактыўныя пляцоўкі.</p>
<p>25.08</p> <p>Свята “Саламяны фест” адбудзецца 25 жніўня на Гродзеншчыне. Кожны госць зможа пабудаваць арт-аб’екты з саломы, пракаціцца на кані і ў брычцы, паўдзельнічаць у майстар-класе па вырабе сувеніраў з саломкі, а таксама атрымаць асалоду ад канцэрта артыстаў і калектываў клубных устаноў раёна. Самым захапляльным эпізодам свята стане чапобля “на саломе”!</p>			

НА ЖЫВЕНЬ ЗАПЛАНОВАНА ШМАТ ІНШЫХ МЭРАПРЫЕМСТВАЎ, ПАДРЭАБЯЗНАСЦІ — НА САЙЦЕ МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

(Працяг. Пачатак у “К” № 29, 2024)

Сцена з тэатральнага жыцця XVIII ст.

“Чужое багацце” ўсё яшчэ ў пошуках

Працягваем раскрываць сакрэты, бадай, самай таямнічай гісторыі беларускага музыказнаўства. Ці пашанцуе нам рашыць задачу з усімі невядомымі?

Мацей Радзівіл, XVIII ст.

Людвік Дмушэўскі ў вобразе, XIX ст.

Аляксандр Палінскі, 1895

ЭКСКУРС У МІНУЛАЕ

Калі каротка, гісторыя оперы “Чужое багацце нікому не служыць” сёння выглядае так. Прэм’ера адбылася нібыта ў 1780-м у Варшаве. Да 1820-га ставілася бышчам бы яшчэ сем разоў. У сярэдзіне 1780-х нібы была паказаная ў Нясвіжы, а 4 студзеня 1798-га — у львоўскай тэатры. Аўтарам музыкі лічыцца нямецкі кампазітар Ян (Еган) Давід Голанд. Аўтар лібрэта невядома. Ад оперы застаўся толькі рукапіс рэпешіторыя (1797), на якім імя Голанда напісана алоўкам невядома калі і кім. Адзінае, што не патрабуе праверкі, — прэм’ера перастворанай оперы прайшла ў ліпені 2009 года ў Мінску з вялікім поспехам.

ПОЗІРК У ХІХ СТАГОДДЗЕ

У першай частцы нашага даследавання высветлілася, што ад першай згадкі оперы ў працы тэатразнаўцы Людвіка Дмушэўскага (1820) і да Уладзіслава фон Троекскага (1867) опера была цалкам ананімная. А што ў іншых крыніцах?

“Нашчадкі” Дмушэўскага даволі доўгі час трымаліся правіла “старыны не рухаш, навіны не ўводзіш”. У 1874 годзе ў Парыжы выйшаў адзін з першых слоўнікаў польскіх музыкантаў, у якім быў даволі змястоўны артыкул пра Яна Давіда Голанда. Укладальнік слоўніка — піяніст, кампазітар, публіцыст Войцех Савінскі (1805—1880). Па традыцы, закладзенай у 1820-м Войцехам Багуслаўскім, ён, не вагаючыся, называе Голанда аўтарам оперы “Агаткі”. Пры гэтым ані словам не згадвае “Чужое багацце...”. І не толькі Савінскі. Тая самая карціна — і ў публікацыях іншых аўтараў таго часу.

ХХ СТАГОДДЗЕ ПАЧЫНАЕЦЦА

Пачатак новага стагоддзя прайшоў пад знакам адсутнасці перамен у гэтай справе. Даследчыкі працягвалі зама-

цоўваць “Агатку” за Янам Голандам, але спроб прыпісаць яму “Багацце” не было. Згадаем музычнага крытыка, гісторыка музыкі і кампазітара Аляксандра Палінскага (1845—1916). У 1907-м у Львове ён выдае “Гісторыю польскай музыкі ў нарысе”, якая стала адной з першых прац на гэту тэму. У нарысе вельмі цікава, з аргументамі падлазена музычнае жыццё радзівілаўскага Нясвіжа сярэдзіны XVIII ст. Згаданы і Голанд, які ў 1784-м “скампаановаў” оперу “Агатка” на словы Мацея Радзівіла. Але дасведчаны ў жыцці радзівілаўскага двара аўтар іншых твораў Голанда не называе.

У 1916-м фактычна тое самае піша ў сваёй кнізе кампазітар, дырыжор і педагог Тадэвуш Ятэйка (1872—1932). У пачатку 1920-х выйшла яшчэ некалькі музыказнаўчых прац, аўтары якіх згадвалі “Агатку” і Голанда, але працягвалі захоўваць маўчачне наконт “Чужога багацця...” (прыкладам, кнігі прафесара Юзафа Рэйса, 1879—1956). Але сітуацыя кардынальна змянілася праз некалькі гадоў.

РУБІКОН

Спраўдны пераварот у “багаццязнаўстве” зрабіў гісторык польскай літаратуры і тэатра, перакладчык, дырэктар Нацыянальнага інстытута імя Асальскіх у Львове Людвік Бярнацкі (1882—1939). У 1925-м ён выдае двухтомнік “Тэатр, драма і музыка часоў Станіслава Аўгуста”, то-бок панавання апошняга караля Рэчы Паспалітай Станіслава Панятоўскага, якія прыйшліся на 1764—1795 гады.

У 1925-м ён выдае двухтомнік “Тэатр, драма і музыка часоў Станіслава Аўгуста”, то-бок панавання апошняга караля Рэчы Паспалітай Станіслава Панятоўскага, якія прыйшліся на 1764—1795 гады.

Згадаючы “Агатку” і яе варшаўскія пастаноўкі, што прайшлі пасля нявіжскай прэм’еры 17 верасня 1784 года, даследчыкі пісаў, што аўтарам музыкі да яе быў капельмайстар Радзівілаў Аляксандра Данэці (!). Яго імя не раз згадваўся на афішах.

Цікава і тое, што ў афішнай храналогіі зусім няма згадка пра “Чужое багацце...”. Яно з’яўляецца ў іншым раздзеле. І вынікае з напісанага, што аўтарамі арыгінальнай оперы “Чужое багацце нікому не служыць” (у публікацыі “Cudzy majatek nikomu nie służy”, а не “nie służy”, як напісана на тытульным аркушы партытуры оперы. — заўв. З.Ю.) з’яўляюцца ўжо вядомыя нам пан Голанд (музыка) і пан Дмушэўскі (тэкст, 1780). Паведамлялася і тое, што рукапіс захоўваўся ў Бібліятэцы варшаўскіх тэатраў. З якой крыніцы Бярнацкі ўзяў, што Дмушэўскі напісаў лібрэта, невядома. А вось чаму Людвік Дмушэўскі, працуючы ў 1820-м над уласнай гісторыяй “польскай оперы”, не прыпісаў аўтарства сабе, зразумела: у 1780-м яму было каля трох гадоў ад нараджэння. Праўда, “аўтарства Дмушэўскага” не адразу было спісана ў архіў. Яно яшчэ не раз з’яўлялася ў пазнейшых працах музыказнаўцаў. А з сайта, на якім размешчана адсканаваная партытура оперы, імя нашага земляка знікла толькі каля трох месяцаў таму.

З гэтага моманту і па сёння адзіным прэтэндэнтам на аўтарства музыкі “Багацця” застаецца Ян Давід Голанд. Апошнім, што прывяло да хваляванняў у стане “голландазнаўцаў”, было сцвярджэнне, што опера ўжо ставілася ў 1780-м у Рэчы Паспалітай. Згодна ж з біяграфіяй кампазітара, ён пакінуў службу і родны Гамбург толькі ў сярэдзіне 1782-га.

ПЕРШАЕ З’ЯВЛЕННЕ НАРОДУ

Улетку 1934 года ў варшаўскім палацы Патоцкіх адбылася выстава, на якой прадставілі найважнейшыя здабыткі польскай музычнай і тэатральнай культуры са збораў Нацыянальнай бібліятэкі. Нагодай для правядзення выставы стаў IX Кангрэс міжнароднай канфедэрацыі драматургаў і кампазітараў.

Сярод вялікай колькасці ўнікальных твораў, прыведзеных у каталогу выставы, спынімся на двух. Пад нумарам 83 значылася “Агатка. Аперэтка ў 3-х дзеях” (рукапіс канца XVIII ст.). Наступны, №84, належаў нашай добрай знаёмай — оперы ў 2-х дзеях “Чужое багацце нікому не служыць” (рукапіс 1797 г.). Стваральнікі каталога бралі звесткі з працы Людвіка Бярнацкага. Аўтарам музыкі опер быў названы Ян Давід Голанд. Што ж тычыцца аўтара лібрэта, то іх аўтарам адзначана быў названы Мацей Радзівіл (!). Замена Дмушэўскага на Радзівіла патлумачана. Першы не праходзіў узроставы ценз. Другі ж, як аўтар лібрэта “Агаткі”, падаваўся найбольш годнай кандыдатурай. Вось толькі пра Радзівіла ўсё даволі хутка забыліся. І, магчыма, небеспадэйна.

НА ЛЬВОВСКОЙ СЦЭНЕ

Вышэй згадана, што нібыта 4 студзеня 1798 года “Чужое багацце...” ставілася ў Львове. Звесткі паходзяць з кнігі гісторыка тэатра Ежы Гота (1923—2004), што была прысвечана Войцеху Багуслаўскаму і яго львоўскаму тэатру 1789—1799 гадоў. Дзіўна, але аб гэтай пастаноўцы не ведаюць іншыя біёграфы Багуслаўска, ды і ён сам ані словам не згадаў яе ва ўспамінах.

Тэатральная афіша, 1799

Партытура оперы “Чужое багацце нікому не служыць” (фрагмент), 1797

ЭЛЬСНЕР І АМАЗОНКІ

Ну а цяпер да самага цікавага. Адноўчы, “перабіраючы” лічбавай старонкі творчай спадчыны Эльснера, я звярнуў увагу на рукапісныя партытуры першага другога акта оперы “Амазонкі” (другая праца тандэма Багуслаўскі — Эльснер), што ставілася на львоўскай сцэне ў 1797-м. Почырк падаўся знаёмым. Пры супастаўленні высветлілася, што напісаны яны той самай рукой, што і “Чужое багацце” (рукапіс датуецца 1797 годам). Партытуры “Амазонкі” маюць пазнаку “з праўкамі кампазітара”. Пры далейшых пошуках аказалася, што, акрамя іх, ёсць і іншыя творы Юзафа Эльснера, дзе рука невядомага перапісчыка пазнаецца, — уверцюра да оперы “Лешэк Белы, або Чараўніца з Лысай Гары” і музыка да балета “Ахвяра Абрама”. Скажаць, што гэта прымусіла мяне ўладкавацца на крэсле ў позу радзівілаўскага “Мыслыра”, — не сказаць нічога.

Што ў нас атрымалася на гэты раз? Па-першае, на сёння даследчыкі не прывялі ніякіх дакументальных сведчанняў, што опера “Чужое багацце нікому не служыць” ставілася ў XVIII—XIX стагоддзях, — у адрозненне ад “Агаткі”, пра якую выдатна ведалі яе сучаснікі. Па-другое, да 1925 года опера была цалкам ананімная, і толькі ў 1925-м яе аўтарамі былі запісаны Ян Голанд і Людвік Дмушэўскі (у 1934-м названы Мацей Радзівіл, а зараз — “аўтар невядомы”). Па-трэцяе, імя “Holland Jan” на партытуры напісана алоўкам, іншай рукой, невядома калі і кім, па-польску. Па-чацвёртае, рукапісы опер “Чужое багацце” і “Амазонкі” створаны ў 1797 годзе ў Львове асобай з кола людзей, блізкіх Войцеху Багуслаўскаму.

ВЫСНОВЫ

Усё гэта далі падставы папсухаць цікавості менавіта ў Львове канца XVIII стагоддзя. І сёе-тое знайсці. Пра гэта мы распавядзем у наступнай частцы нашага даследавання сапраўдных гісторыі “Чужога багацця...”.

Усё гэта далі падставы папсухаць цікавості менавіта ў Львове канца XVIII стагоддзя. І сёе-тое знайсці. Пра гэта мы распавядзем у наступнай частцы нашага даследавання сапраўдных гісторыі “Чужога багацця...”.

Зміцер ЮРКЕВІЧ

Характар — у партрэце

Люстэркам народнай душы называюць партрэты пэндля Аляксандра Шылава, які зараз прадстаўлены ў Мінску.

Урачыстае адкрыццё выставы жывапісных работ народнага мастака СССР, Героя працы Расіі Аляксандра Шылава адбылося 18 ліпеня ў Нацыянальным мастацкім музеі Беларусі.

Большая колькасць палосен — партрэты, у якіх захаваліся непаўторныя, адметныя рысы характараў асоб з няпростым лёсам. Таксама сярод карцін можна ўбачыць выявы культурнай інтэлігенцыі, герояў Вялікай Айчыннай вайны, сучасных абаронцаў Расіі. У сваёй творчасці майстар часта звяртаецца і да ду-

хавенства: асабліваю ўвагу беларускай публіцы прыцягнуў партрэт мітрапаліта Мінскага і Слуцкага Філарэта, заслугі якога перад дзяржавай уражваюць. І вельмі сімвалічна, што выстава ў Нацыянальным мастацкім музеі Беларусі распачалася з выступлення Мітрапаліта хору кафедральнага сабора горада Мінска пад кіраваннем Віталія Сабалеўскага.

З прывітальным словам да прысутных звярнуўся намеснік кіраўніка прадстаўніцтва Расуспрацоўніцтва ў Беларусі Аляксандр Ленін. — Палотны Шылава — гэта гісторыя Расіі і Саветскага Саюза. Прыемна, што мінчане і госці беларускай сталіцы змогуць дакрануцца да расійскай і нашай агульнай гісто-

ры, — заўважыў Аляксандр Мікалаевіч. Сярод запрошаных гасцей — дырэктар Маскоўскай дзяржаўнай карціннай галерэі народнага мастака А. Шылава Юлія Вахмінцава.

— Мастацтва павінна акультурваць і чысціць душы людзей. Менавіта гэтага шляхам прытрымліваецца Аляксандр Максавіч, — адзначыла Юлія Генадзеўна. Па яе словах, творчасць Шылава — гэта лепшыя традыцыі, каноны акадэмічнай манеры і рэалістычнага стылю ў жывапісе. Мастак адлюстравіў мноства ўнікальных характараў, у ліку якіх і нашы сучаснікі. Таму выстава з’яўляецца сапраўднай пашанай майстру ад народа.

Да прэзентацыі ў Нацыянальным мастацкім музеі карціны Шылава сустраўляліся ў Палацы Незалежнасці. Юлія Вахмінцава выказала ўдзячнасць Прэзідэнту Рэспублікі Беларусь і запрасіла глядачоў наведаць галерэю імя Шылава ў Маскве.

А ў Мінску ўбачыць карціны народнага мастака СССР можна да 29 ліпеня.

Аляксандра ПАНКОВА
Фота аўтара

Свято і колер: на адным дыханні

У Нацыянальным мастацкім музеі працуе выстава “Прастора святла і колеру: акварэль, на якой прадстаўлены карціны члена Беларускага саюза мастакоў Яўгена Саковіча.

Паглядзець на творы майстра акварэльнага жывапісу ў тэхніцы alla prima (“на адным дыханні”), зладзеца, вырашылі ўсе жыхары сталіцы — амаль праз пару хвілін пасля адкрыцця музея залы напаяюцца наведвальнікамі. Чароўныя краявіды з цыкла, прысвечанага роднай Беларусі, вабяць сваёй атмасферай. Кожны пейзаж, бышчам асобны свет, дапамагае ўявіць ад паўсядзённай мітусні, забыцца пра клопаты і праблемы, адчуць сябе на

хвілінку сам-насам з прыродай. Цікава, што ні на адным з палосен мастака няма фігурных выяў, таму яны і асацыююцца са снамі, марамі, настальгічнымі ўспамінамі пра вечнасць і натуральнасць прыроднай прыгажосці.

— Мама, мне гэтая падабаецца! — захопленна (“на адным дыханні”), зладзеца, вырашылі ўсе жыхары сталіцы — амаль праз пару хвілін пасля адкрыцця музея залы напаяюцца наведвальнікамі. Чароўныя краявіды з цыкла, прысвечанага роднай Беларусі, вабяць сваёй атмасферай. Кожны пейзаж, бышчам асобны свет, дапамагае ўявіць ад паўсядзённай мітусні, забыцца пра клопаты і праблемы, адчуць сябе на

хвілінку сам-насам з прыродай. Цікава, што ні на адным з палосен мастака няма фігурных выяў, таму яны і асацыююцца са снамі, марамі, настальгічнымі ўспамінамі пра вечнасць і натуральнасць прыроднай прыгажосці.

— Праўда, зачаравальная. А ты бачыла “Бязроўны перазвон”? У ёй быццам чуеш, як галінастыя дрэвы калышучы і рыпюць на ветры. Напэўна, мастак пры напісанні беларускіх цароўнаў хацеў перадаць матыў тугі. Людзі пастаянна спяшаюцца і не

бачыць цікавінкі, што нас атачаюць. Колькі прыгажосці застаецца незаўважанай праз маскі руціннай будзённасці!

Раптам усё, хто фатаграфавалі акварэль, адклалі мабільныя тэлефоны і пачалі размаўляць адно з адным. Шэптам, напаяюцца гоманам — разгарнулася дыскусія пра жывапіс. “Карціны мастака — гэта яго стаўленне да наваколнага свету!” — утвораўны адны. “Ён прапрацаваў сваё ўспрыманне прыроды”, — дапаўняюць іншыя. Але галоўнае — наведвальнікі адчулі святло твораў Яўгена Саковіча і нібы нанова адкрылі для сябе прыгажосць роднай зямлі.

Ангеліна ДАЏЦОВА
Фота аўтара

**МАГІЛЁўСКИ АБЛАСНЫ
ДРАМАТЫЧНЫ ТЭАТР**

г. Магілёў, вул. Першамайская, 7,
тэл.: 8 0222 656604 (каса),
сайт: mdrama.by

- Урачыстая кантата ў 1 дзеі **“Без пудры” (16+)**. 26 ліпеня ў 18.30.
- Камедыя ў 1 дзеі **“Настаўленне для ахвотных ажаніца” (16+)**. 27 ліпеня ў 18.30.
- Містычны трылер, камедыя абсурду **“Гульцы” (12+)**. Прэм'ера. 28 ліпеня ў 18.30.
- Музычная казка ў 1 дзеі **“Брыдкае качаня” (0+)**. 28 ліпеня ў 12.00.
- **Белая ноч у тэатры (16+)**. 31 ліпеня ў 21.00.

УНП 700184039

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-
КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК
“НЯСВІЖ”**

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19,
тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660,
8 029 5518051, 8 029 1903149

Палацавы ансамбль

- Тэатралізаваная экскурсія **“Таямніцы палацавых прыёмаў”**. 28 ліпеня з 13.00.
- Творчы праект Заслужанага аматарскага калектыву Рэспублікі Беларусь тэатра імя У. Радзівіла **“Вяртанне да тэатральных вытокаў”**: — пэса Янкі Купалы **“Прымакі”**, Цэнтральны двор Палацавага ансамбля, 26 ліпеня ў 21.00; — камедыя Мальера **“Уяўны хворы”**, Цэнтральны двор Палацавага ансамбля, 27 ліпеня ў 21.00.
- Мерапрыемства **“ГРАНД КІРМАШ «КВЕТКІ НЯСВІЖА»”**. 3 жніўня з 11.00 да 17.00.
- Выстава **“Маджарскія: армянскі род у гісторыі Беларусі”**. Калекцыйныя залы “Слуцкія паясы”. Да 31 ліпеня.
- Часовая экспазіцыя **“Ператвораныя ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны”**. Да 13 кастрычніка.
- Выставачны праект **“Прыгажосць і мода. XIX—XXI стагоддзі”**. Да 20 кастрычніка.
- Экспазіцыя **“Цудатворная Жыровіцкая ікона Божай Маці ў камені”**. Аўтар праекта А. Папельскі. Малая выставачная зала. Да 18 лістапада.
- Міжнародны выставачны праект **“Castrum doloris. Пахавальны цырыманіял нясвіжскага двара”**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.
- Квэст **“Палацавыя таямніцы”**.
- Віртуальныя выставы: **“Ператвораныя ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны”**, **“Нясвіж — здабытак сусветнай культуры”**, **“Разбуральны след вайны ў архітэктуры Нясвіжа”**, **“Шэдэўры калекцыі і ўнікальныя артэфакты музея-запаведніка «Нясвіж»”**.
- Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

**Інфармацыйна-касаваы цэнтр
(г. Нясвіж, вул. Гейсіка, 1)**

- Часовая экспазіцыя твораў сучаснага мастака Маргарыты Маніс “Мінск у Нясвіжы”. Да 9 кастрычніка.

**Адзел экскурсійнай, культурнай і навуковай дзейнасці
“Палацавы ансамбль”
(г. Нясвіж, вул. Замкавая, 2)**

- Часовая экспазіцыя **“Палкаводцы Вялікай Перамогі: аперацыя “Баграціён”**, прадстаўленая ВТБ Банк. Да 3 жніўня.
- **Выстава карт са збораў Беларускага геаграфічнага таварыства і гадзінных прыбораў з калекцыі кампаніі “Геакарт”**. Да 14 жніўня.

**Архітэктурны помнік “Слуцкая брама”
(г. Нясвіж, вул. Слуцкая)**

- Часовая экспазіцыя **“Колер і святло. 3 гісторыі вітражнага мастацтва”** з фондаў музея-запаведніка. Да 30 верасня.

**Ратуша
(г. Нясвіж, вул. Савецкая, 3)**

- Фотадакументальная часовая экспазіцыя **“Шлях да Перамогі. Вызваленне Беларусі”**, прымеркаваная да 80-годдзя вызвалення нашай краіны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Да 31 ліпеня.

Пастаянныя экспазіцыі

- **“Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII — 1-й палове XIX ст.”**.
- Калекцыя гадзіннікаў XIX—XX стагоддзяў **“Культура часу”**. З фондаў музея-запаведніка.

Мерапрыемствы

- Квэсты: **“Безаблічны артэфакт”**, **“Карта сямі каралёўстваў”**, **“Музейны дэтэктыў”**, **“Музейнае расследаванне”**.
- Культурныя мерапрыемствы: **“Прыём у княгіні”**, **“Дзень нараджэння ў ратушы”** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтна-ролевая развівальная праграма **“Школа шпіёнаў”** (да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства **“Музейка аб музеі”** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).

Падробязнасці па тэлефонах 8 01770 20602, 8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

УНП 600207920

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь
аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва.
Тэлефоны: **8 017 3970163, 8 025 6677819.**

УНП 10037771

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС “МІР”

г. п. Мір, Карэліцкі р-н,
Гродзенская вобл.,
тэл.: 8 01596 36290,
8 01596 36270

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Квэст **“Таямніца двух куфраў”**. 3 жніўня 15.30.
- Выстава **“Літургічнае аблачэнне. Арнат як твор мастацтва”**. Сумесны праект музея з УК “Гродзенскі дзяржаўны музей гісторыі рэлігіі”. Да 11 жніўня.
- Фотавыстава **“Забутыя героі: Першая Сусветная вайна на фотаздымках Паўла Веліканава”**. Падрыхтавана на аснове наяўнай у фондах Дзяржаўнай аўтаномнай установы культуры Яраслаўскай вобласці “Яраслаўскі дзяржаўны гісторыка-архітэктурны і мастацкі музей-запаведнік” калекцыі фатаграфій вайскоўца 30-га Сібірскага стралковага палка Паўла Веліканава. 3 1 па 29 жніўня.
- Касцюміраваная выстава **“Гісторыя ў асобах”** Цэнтральнага музея васковых фігур Санкт-Пецярбурга. Да 30 верасня.
- Экспазіцыя **“Войны XX стагоддзя. Гета ў Мірскім замку”**.
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатралізацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дваіх **“Інтрыгі Купідона”**.

УНП 590201541

**БЕЛАРУСКИ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ
ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ
ВАЙНЫ**

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8,
тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792,
8 017 3271166

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Часовая экспазіцыя **“Мы набліжались Перамогу”**. Сумесны выставачны праект з дзяржаўным прадпрыемствам “Белгеадзэсія”.
- Часовая экспазіцыя **“Адзінай памяці верныя”**, прысвечаная 80-годдзю вызвалення Беларусі.
- Часовая экспазіцыя **“Музей. Час. Памяць”**, створаная ў рамках праекта “Адкрытыя фонды”.
- У продаж паступілі сертыфікаты на наведванне экспазіцыі музея.
- Інтэрактыўная праграма **“Салдаты неба”**. Плячоўка самалёта Лі-2. Запісацца можна па тэлефоне 8 017 2030792. **Праграма праводзіцца па нядзелях да верасня.** Падробязнасці ў сацыяльных сетках і на сайце warmuseum.by.

УНП 100235472

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
МАСТАЦКІ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, вул. Леніна, 20,
тэл.: 8 017 3970163
(экскурсійнае бюро)

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Выстава народнага мастака СССР Аляксандра Шылава **“Аляксандр Шылаў. Жываліс”**. Да 29 ліпеня.
- Персанальная выстава **“Прастора святла і колеру: акварэль”** Яўгена Саковіча — члена Беларускага саюза мастакоў, заслужанага настаўніка Рэспублікі Беларусь, уладальніка ордэна Кірылы Тураўскага Беларускай праваслаўнай царквы. Да 4 жніўня.
- Экспазіцыя **“Мікола Бушчы. Жарсць колеру”**. Выставачны корпус, вул. Карла Маркса, 24, паверх 4. Да 11 жніўня.
- Экспазіцыя **“Ю. Пэн, Я. Кругер. Мастацкія школы Беларусі”**. Выставачны корпус, вул. Карла Маркса, 24, паверх 3, залы 1 і 2. Да 18 жніўня.
- Экскурсіі: **“Самыя-самыя...” (6+)**, **“Якога колеру зіма?” (6+)**, **“Казкі Усходу” (10+)**, **“Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма” (10+)**, **“Партрэты даўнія мінулых пакаленняў...” (10+)**, **“Пяць моў кахання” (16+)**, **“Жаночы партрэт” (16+)**, **“Мінск у музеі” (16+)**. Праводзіцца заўсёды.

УНП 10037771

**МУЗЕЙ
В. К. БЯЛЫНЦКАГА-БІРУЛІ**

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37,
тэл.: 8 0222 650203,
8 0222 658800

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Art-lectorium **“Зразумелае мастацтва”**. Праводзіцца заўсёды.

Падробязней на сайце artmuseum.by альбо па тэлефонах 8 0222 650203, 8 0222 658800.

УНП 10037771

БЕЛАРУСКИ ТЭАТР “ЛЯЛКА”

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2,
тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Казка-гульня ў 2 дзях **“Бука” (3+)**. 2 жніўня ў 10.30.

УНП 300001869

КУЛЬТУРА
Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА). Выдаецца на беларускай мове.
Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.
Выдавец — рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова “КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА”.

Дырэктар — КУЗНЯЦОВА Наталля Васільеўна.
Рэдакцыя газеты “Культура”: Галоўны рэдактар — КУЗНЯЦОВА Наталля Васільеўна. Намеснік галоўнага рэдактара — ШЧУРОК Жанна Генадзьеўна.
Адказны сакратар — Галіна МАЛІНОУСКАЯ.
Рэдактары аддзелаў — Віктар ГАУРЬШ, Данііл ШЭЙКА.

Аглядальнікі рэдакцыі — Яўгенія ГАБЕЦ, Антон РУДАК, Ганна САКАЛОВА, Ілья СВІРЫН, Святлана ЧЭКАЛАВА, Зміцер ЮРКЕВІЧ, Настасся ЮРКЕВІЧ.
Рэдактары літаратурныя — Мацвей ЗАЙЦАЎ, Лідзія НАЛІЎКА.
Рэдактар мастацкі — Мікалай КАСЦЮКОЎ.
Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх.

Тэлефон: 8 017 2860797.
Тэлефон-факс: 8 017 3345741.
Бухгалтэрыя: 8 017 3345735.
Рэкламны адрас: 8 017 2860797.
Падпісныя індэксы: 63875, 638752, 63879.
Ільготныя на паўгоддзе: 63872, 638722 (зніжка 15 %).
Камплект газеты “Культура” і часопіс “Мастацтва”: 63874, 638742 (зніжка 10 %).
Рознічны кошт — па дамоўленасці.
* — матэрыял на правах рэкламы.

Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнаасцю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар, дату выдачы, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас.
Аўтарскія рукапісы не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца. Меркаванне аўтара можа не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

Падпісана ў друку 25.07.2024 у 16.00. Замова № 1516. Наклад 3554.
Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства “Выдавецтва «Беларускі Дом друку»”. 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1. ЛП № 3820000007667 ад 30.04.2004.
© “Культура”, 2024.